

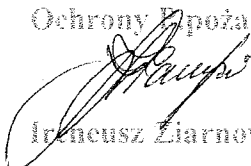
**INSTRUKCJA
BEZPIECZEŃSTWA
POŻAROWEGO
DLA**

**BUDYNKU
URZĘDU GMINY
W INOWROCŁAWIU**

**UL. KRÓLOWEJ JADWIGI 43
88 - 100 INOWROCŁAW**

PAŹDZIERNIK 2007r

OPRACOWAŁ
Komendant Gminny
Ochrony Pożarowej

Ireneusz Ziarnowski

Zarządzenie Nr 22 /07
Wójta Gminy Inowrocław
z dnia 26 października 2007r.

w sprawie wprowadzenia instrukcji bezpieczeństwa pożarowego dla budynku
Urzędu Gminy w Inowrocławiu

Na podstawie § 6 ust.1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i
Administracji z dnia 21 kwietnia 2006r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej
budynków ,innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U.Nr 80, poz.563)
zarządza się, co następuje :

- § 1.Zatwierdzić i wprowadzić w życie „Instrukcję bezpieczeństwa pożarowego
dla budynku Urzędu Gminy w Inowrocławiu” stanowiącą załącznik do
niniejszego zarządzenia.
- § 2.Zobowiązać wszystkich pracowników Urzędu Gminy do zapoznania się z
treścią Instrukcji i potwierdzić ten fakt własnoręcznym podpisem na
stosownym oświadczeniu.
- § 3.Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego powinna być poddawana okresowej
aktualizacji, co najmniej raz na dwa lata, a także po takich zmianach
sposobu użytkowania budynku, które znacząco wpływają na zmianę
warunków ochrony przeciwpożarowej.
- § 4.Za aktualizację instrukcji odpowiedzialnym czynię Komendanta Gminnego
ds.ochrony przeciwpożarowej.
- § 5.Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

WÓJT

mgr inż. Lech Szarbitki

KARTA AKTUALIZACJI INSTRUKCJI

Lp.	Zakres aktualizacji.	Data aktualizacji.	Podpis dokonującego aktualizacji.
1.			
2.			
3.			

*Wprowadzam do użytku wewnętrznego,
polecam przeszkolić każdego pracownika w zakresie informacji
zasad i obowiązków zawartych w:*

„Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego”

Zobowiązuję wszystkich pracowników Urzędu Gminy w Inowrocławiu
do zapoznania się i ścisłego przestrzegania.

WÓJT
mgr inż. Lech Skarbiński

INOWROCLAW, 26 października 2007 r

SPIS TREŚCI

1. DEFINICJE I OKREŚLENIA.....	7
2. CEL, PODSTAWY I ZAKRES INSTRUKCJI.....	11
3. ZADANIA I OBOWIĄZKI UŻYTKOWNIKÓW OBIEKTÓW W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ.....	13
4. OGÓLNY OPIS BUDYNKU URZĘDU GMINY	15
5. OGÓLNE ZASADY ZAPOBIEGANIA MOŻLIWOŚCI POWSTANIA POŻARU.....	16
6. ZASADY POSTĘPOWAN NA WYPADEK POWSTANIA POŻARU	22
6.1. Podstawowe zasady prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczej.....	22
6.2. Ratowanie mienia.....	25
6.3. Uprawnienia kierującego działaniem ratowniczym.....	25
6.4. Zabezpieczenie pogorzelniska.....	26
6.5. Ogólne zasady prowadzenia akcji ratowniczo gaśniczej w przypadku pożaru lub wybuchu...27	
7. ZADANIA I OBOWIĄZKI W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ.....	31
8. ZASADY ZABEZPIECZENIA PRAC NIEBEZPIECZNYCH POŻAROWO.....	35
9. ZASADY DOTYCZĄCE ROZMIESZCZENIA I WYPOSAŻENIA OBIEKTÓW W PODRĘCZNY SPRZĘT GAŚNICZY, ZASADY ICH	

OBSŁUGI I MIEJSCA ORAZ SPOSÓB PODDAWANIA ICH PRZEGLĄDOM TECHNICZNYM CZYNNOŚCIOM KONSERWACYJNYM.....	43
10. ORGANIZACJA I WARUNKI EWAKUACJI.....	60
10.1. Wymagania dla dróg i wyjść ewakuacyjnych.....	60
10.2. Pożarnicze tablice informacyjne.....	62
10.3. Zasady rozmieszczenia znaków ewakuacyjnych.....	64
10.4. Sposoby prowadzenia ewakuacji zorganizowanej i indywidualnej.....	67
10.5. Sposoby ewakuacji poszkodowanych.....	68
10. ZASADY SZKOLENIA I ORGANIZACJA OCHRONY PRZECIWPÓŻAROWEJ.....	70
10.1. Organizacja szkolenia przeciwpożarowego.....	70
11.1.1. Wstępne przeszkolenie pracowników nowo przyjmowanych..	70
11.1.2. Szkolenie podstawowe-okresowe.....	71
11.1.3. Szkolenie specjalistyczne.....	71
11.1.4. Szkolenie stanowiskowe.....	71
10.2. Szkolenie personelu.....	74
12 WSKAZANIA W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO.....	76
13. ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA.....	77
14. PRZEPISY PRAWNE Z ZAKRESU OCHRONY PRZECIWPÓŻAROWEJ.....	79
15. POSTANOWIENIA KOŃCOWE.....	83
ZAŁĄCZNIKI.....	84

Załącznik nr 1 Wykaz telefonów alarmowych.....	85
Załącznik nr 2 Protokół zabezpieczenia przeciwpożarowego prac niebezpiecznych pożarowo.....	86
Załącznik nr 3 Zezwolenie na przeprowadzenie prac niebezpiecznych pożarowo.....	88
Załącznik nr 4 Książka kontroli prac spawalniczych.....	89
Załącznik nr 5 Wykaz osób zapoznanych z instrukcją bezpieczeństwa pożarowego.....	90
Załącznik nr 6 Wzór oświadczenia przeszkolonego pracownika z zakresu ochrony przeciwpożarowej.....	91
Załącznik nr 7 Metryka urządzenia piorunochronnego.....	92
Załącznik nr 8 Protokół badania urządzenia piorunochronnego....	94

1. DEFINICJE I OKREŚLENIA

Ilekróć w „Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego” jest mowa o:

1. **bezpieczeństwie pożarowym** - rozumie się przez to stan eliminujący zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, uzyskiwany przez funkcjonowanie systemu norm prawnych i technicznych środków zabezpieczenia przeciwpożarowego oraz prowadzonych działań zapobiegawczych przed pożarem,
2. **budynku użyteczności publicznej** - rozumie się przez to budynek Urzędu Gminy
3. **kierownictwie obiektu** - rozumie się przez to Wójta, Zastępcę Wójta , Sekretarza Gminy, Skarbnik Gminy
4. **innym miejscowym zagrożeniu** - rozumie się przez to inne niż pożar i klęska żywiołowa zdarzenie, wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody (katastrofy techniczne, chemiczne, ekologiczne), stanowiące zagrożenie dla życia, zdrowia i mienia,
5. **instalacji sygnalizacyjno - alarmowej** - rozumie się przez to instalację automatycznego wykrywania i przekazywania informacji o pożarze,
6. **klasie odporności pożarowej budynku** - rozumie się przez to umowne pojęcie, które oznacza, że poszczególne elementy budynku są wykonane z materiałów odpowiednich dla tej klasy budynku oraz że mają one z góry określoną przepisem klasę odporności ogniowej wyrażoną w minutach,
7. **klasie odporności ogniowej** - rozumie się przez to zdolność konstrukcji lub elementu budynku do spełnienia w określonym czasie w warunkach odpowiadających działaniu pożaru wymagań dotyczących:
  - nośności ogniowej,
  - izolacyjności ogniowej,
  - szczelności ogniowej,

8. **klapie dymowej** - rozumie się przez to urządzenie zamykane ręcznie lub automatycznie, kierujące przepływ dymu i gorących gazów,
9. **materiale niepalnym** - rozumie się przez to materiał, który podczas badań w określonych warunkach nie ulega spalaniu zdefiniowanemu przez znormalizowane kryteria,
10. **materiałach niebezpiecznych pożarowo** - rozumie się przez to ciecze palne o temperaturze zapłonu poniżej 55°C, gazy palne, ciała stałe wytwarzające w zetknięciu z wodą lub parą wodną gazy palne, ciała stałe samorzutnie zapalające się w powietrzu, środki bojowe, ciała stałe palne utleniające się o temperaturze rozkładu poniżej 21°C, ciała stałe jednorodne o temperaturze samozapalenia poniżej 200°C oraz materiały mające skłonności do samozapalenia,
11. **materiałach wybuchowych** - rozumie się przez to substancję chemiczną w fazie stałej lub ciekłej albo mieszaninę substancji, zdolną do bardzo szybkiej przemiany chemicznej z wykorzystaniem wysokiej temperatury i ciśnienia, której przeznaczeniem jest działanie przez wybuch albo przez spalanie bez zastosowania utleniacza z zewnątrz, a także przedmiot wypełniony tym materiałem,
12. **obciążeniu ogniowym** - rozumie się przez to całkowitą energię wyrażoną w jednostkach SI powstającą podczas spalania materiałów palnych zgromadzonych w określonej ograniczonej przestrzeni (strefie pożarowej) wraz z materiałami palnymi podłóg, sufitów, ścian wewnętrznych i przepierzeń oraz okładzin ściennych,
13. **odpowiednich warunkach ewakuacji** - rozumie się przez to zespół przedsięwzięć oraz środków techniczno - organizacyjnych zapewniających szybkie i bezpieczne opuszczenie strefy zagrożonej lub objętej pożarem,
14. **Polskich Normach** - rozumie się przez to Polskie Normy wprowadzone do stosowania na zasadzie wiedzy technicznej,

14. **Polskich Normach** - rozumie się przez to Polskie Normy wprowadzone do stosowania na zasadzie wiedzy technicznej,
15. **pracach niebezpiecznych pożarowo** - rozumie się przez to prace, których prowadzenie może powodować bezpośrednio niebezpieczeństwo powstania pożaru lub wybuchu,
16. **przeciwpożarowym wyłączniku prądu** - rozumie się przez to wyłącznik odcinający dopływ prądu do wszystkich obwodów, z wyjątkiem obwodów zasilających instalacje i urządzenia, których funkcjonowanie jest niezbędne podczas pożaru (innego miejscowego zagrożenia),
17. **przewodzie odprowadzającym naturalnym** - rozumie się przez to stalowy lub żelbetowy element obiektu budowlanego łączący zwód z przewodem uziemiającym lub uziomem fundamentowym,
18. **przewodzie odprowadzającym sztucznym** - rozumie się przez to zainstalowany przewód łączący zwód z przewodem uziemiającym lub uziomem fundamentowym,
19. **sprzęcie i urządzeniach ratowniczych** - rozumie się przez to przedmioty, narzędzia, maszyny i urządzenia związane na stałe z budynkiem, obiektem lub terenem, uruchamiane lub wykorzystywane do ratowania ludzi i mienia w warunkach pożaru, klęski żywiołowej oraz innego miejscowego zagrożenia,
20. **strefie pożarowej** - rozumie się przez to przestrzeń wydzieloną w taki sposób, aby w określonym czasie pożar nie przeniósł się na zewnątrz lub do wewnątrz wydzielonej przestrzeni,
21. **technicznych środkach zabezpieczeń przeciwpożarowych** - rozumie się przez to techniczne urządzenia, sprzęt, instalacje lub rozwiązania budowlane służące zapobieganiu powstania i rozprzestrzeniania się pożarów,
22. **urządzenia do usuwania dymów i gazów pożarowych** - rozumie się przez to urządzenia montowane w górnych częściach klatek schodowych i pomieszczeń, uruchamiane w przypadku nagromadzenia się gorących gazów i dymów

- pożarowych w celu ich odprowadzenia drogą wentylacji naturalnej lub wymuszonej,
23. **urządzeniach przeciwpożarowych** - rozumie się przez to stałe lub półstałe urządzenia gaśnicze i zabezpieczające, urządzenia odciążające, instalacje sygnalizacyjno - alarmowe, hydranty, zawory hydrantowe, suche piony, przeciwpożarowe zbiorniki wodne, kłapy przeciwpożarowe oraz urządzenia do usuwania dymów i gazów pożarowych,
  24. **wydzieleniu pożarowym** - rozumie się przez to oddzielenie pomieszczeń od innych ścianami, stropami oraz zamknięciami otworów spełniającymi wymagania oddzieleń przeciwpożarowych,
  25. **warunkach technicznych** - rozumie się przez to wymagania warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki oraz instalacje i urządzenia techniczne,
  26. **zagrożeniu pożarowym** - rozumie się przez to prawdopodobieństwo (możliwość) wybuchu pożaru,
  27. **zagrożeniu wybuchem palnych gazów, par lub mgieł cieczy palnych oraz pyłów** - rozumie się przez to możliwość tworzenia przez palne gazy, pary palnych cieczy, pyły lub włókna palnych ciał stałych, w różnych warunkach, mieszanin z powietrzem, które pod wpływem czynnika inicjującego zapłon (iskra, łuk elektryczny lub przekroczenie temperatury samozapalenia) wybuchają, czyli ulegają gwałtownemu spalaniu połączonemu ze wzrostem ciśnienia.

2. CEL, PODSTAWY I ZAKRES INSTRUKCJI

W myśl postanowień ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. O ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2002 r. nr 147, poz. 1229 z póź. zm.), osoba fizyczna, prawna, organizacja lub instytucja korzystająca ze środowiska przyrodniczego, budynku, obiektu lub terenu obowiązane są zabezpieczyć użytkowane środowisko, budynek, obiekt lub teren przed zagrożeniem pożarowym lub innym miejscowym zagrożeniem.

Wymagania ochrony przeciwpożarowej sprowadzają się do wyeliminowania możliwości powstania pożaru, a w przypadku jego zaistnienia do ograniczenia jego zasięgu, tym samym do ograniczenia strat materialnych.

Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego - zwana dalej Instrukcją spełnia wymagania § 6 pkt 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 kwietnia 2006 roku w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. nr 80 poz. 563 z 2006 r.) [8].

INSRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO OKREŚLA W SZCZEGÓLNOŚCI:

1. Charakterystykę pożarową obiektu.
2. Potencjalne źródła powstania pożaru i drogi rozprzestrzeniania.
3. Przepisy i wskazania profilaktyczne w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
4. Wykaz instalacji, urządzeń oraz systemów zabezpieczeń przeciwpożarowych.

Terminy konserwacji i przeglądów.

5. Zasady zabezpieczenia prac pożarowo – niebezpiecznych.

6. Rozmieszczenie podręcznego sprzętu gaśniczego oraz zasady jego użycia.
7. Zadania i obowiązki w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
8. Organizację i warunki prowadzenia ewakuacji ludzi i mienia.
9. Zasady postępowania na wypadek pożaru i innego zagrożenia.
10. Organizację i zasady zapoznawania pracowników z przepisami przeciwpożarowymi.

Podstawowym celem Instrukcji jest zaznajomienie wszystkich pracowników Urzędu Gminy w Inowrocławiu z zagrożeniem pożarowym, wymaganiami ochrony przeciwpożarowej oraz zasadami bezpiecznego prowadzenia pracy i prowadzenia prac pożarowo niebezpiecznych, a także zasadami postępowania w przypadku powstania pożaru.

Fakt ten powinien być potwierdzony podpisaniem stosownego oświadczenia (wzór w załączeniu).

Ustalenia w zakresie ochrony przeciwpożarowej zawarte w Instrukcji odnoszą się także do firm zewnętrznych wykonujących jakąkolwiek pracę na terenie obiektu. Przed przystąpieniem ich do pracy należy zapoznać je z Instrukcją.

Opracowanie wykonano na podstawie projektu budowlanego. Z uwagi na wprowadzony w przywołanym wyżej przepisie obowiązek okresowej aktualizacji wprowadzono kartę aktualizacji. Aktualizacji należy dokonywać co najmniej raz na dwa lata, a także po takich zmianach sposobu użytkowania obiektów, które wpływają na zmianę warunków ochrony przeciwpożarowej.

PODSTAWA PRAWNA.

Podstawami prawnymi opracowania „Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego” są:

- ⇒ Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24.08.1991 r. (Dz.U. z 2002 r. nr 147, poz. 1229 z póź. zm.) [1],
- ⇒ rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 kwietnia 2006 roku w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. nr 80 poz. 563 z 2006 r.) [8].

3. ZADANIA I OBOWIĄZKI UŻYTKOWNIKÓW OBIEKTÓW W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ

Zgodnie z Ustawą [1] ochrona przeciwpożarowa polega na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem poprzez:

1. Zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
2. Zapewnienie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
3. Prowadzenie działań ratowniczych.

Podstawowe obowiązki w zakresie zapobiegania pożarom określono następująco:

- osoba fizyczna, osoba prawna, organizacja lub instytucja korzystające ze środowiska, budynku, obiektu, lub terenu są obowiązane zabezpieczyć je przed zagrożeniem pożarowym lub innym miejscowym zagrożeniem:
- właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu, a także podmioty o których mowa wyżej ponoszą odpowiedzialność za naruszenie przepisów przeciwpożarowych w trybie i na zasadach określonych w innych przepisach;
- właściciel , zarządca lub użytkownik budynku, obiektu lub terenu, zapewniając jego ochronę przeciwpożarową zobowiązany jest w szczególności do:
  - ✓ przestrzegania przeciwpożarowych wymagań budowlanych, instalacyjnych i technologicznych;
  - ✓ wyposażenia budynku, obiektu lub terenu w sprzęt pożarniczy oraz środki gaśnicze zgodnie z zasadami określonymi w odrębnych przepisach;

- ✓ zapewnienia konserwacji i naprawy sprzętu oraz urządzeń określonych w punkcie 2, zgodnie z zasadami i wymaganiami gwarantującymi sprawne i niezawodne ich działanie;
- ✓ zapewnienia osobom przebywającym w budynku, obiekcie lub terenie bezpieczeństwo i możliwości ewakuacji;
- ✓ przygotowania budynku, obiektu lub terenu do prowadzenia akcji ratowniczej;
- ✓ zaznajomienia wszystkich pracowników z przepisami przeciwpożarowymi;
- ✓ ustalenia sposobów postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

Postanowienia ogólne

- ✓ Niniejsza Instrukcja stanowi załącznik do zarządzenia Wójta nr 22 z dnia 22.10.2007r w sprawie przyjęcia Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego budynku Urzędu Gminy w Inowrocławiu.
- ✓ Każdy pracownik Urzędu Gminy powinien zostać zapoznany z postanowieniami Instrukcji w trakcie szkolenia, co powinno zostać potwierdzone odpowiednimi oświadczeniami (wzór w załączniku).
- ✓ Ustalenia w zakresie ochrony przeciwpożarowej zawarte w Instrukcji odnoszą się także do firm zewnętrznych wykonujących jakąkolwiek pracę na terenie budynku Urzędu Gminy. Przed przystąpieniem ich do pracy należy zapoznać je z Instrukcją (obowiązek przestrzegania postanowień niniejszej instrukcji powinien być zawarty w treści podpisywanych umów).
- ✓ Postanowienia zawarte w instrukcji nie naruszają przepisów szczegółowych dotyczących ochrony przeciwpożarowej oraz innych przepisów i aktów normatywnych.

4. OGÓLNY OPIS

Opis ogólny budynku Urzędu Gminy

Budynek Urzędu Gminy zlokalizowany jest w Inowrocławiu przy ulicy Królowej Jadwigi 43. Zbudowany na przełomie IX -XX w. usytuowany w zabudowie śródmiejskiej, zaliczany do budynków średniowysokich. Budynek administracyjny, całkowicie podpiwniczony, 2 piętrowy z poddaszem użytkowym wykorzystywanym częściowo na pomieszczenia biurowe, pozostałe pomieszczenia to magazyny i strych. Budynek murowany z cegły, dach dwuspadowy, konstrukcji drewnianej kryty dachówką ceramiczną. Powierzchnia zabudowy 315m², kubatura 5.528m³, powierzchnia użytkowa 1.130,51m². Wymiary budynku 25m x 12,60m.

Do obiektu prowadzi droga o odpowiedniej utwardzonej nawierzchni, która umożliwia dojazd jednostką interwencyjnym o każdej porze roku ulicami Królowej Jadwigi i Narutowicza. Trasa najbliższego dojazdu Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej w Inowrocławiu prowadzi ulicami: Poznańską, Staszica, Solankową oraz Królowej Jadwigi i Narutowicza. Długość trasy dojazdu wynosi ok.3500 m, a czas dojazdu ok. 5minut.

Zaopatrzenie wodne do celów p.pożarowych- hydrant nadziemny ul.Narutowicza 2 (szczytowa ściana budynku urzędu od strony północnej).

- h) zamykać drzwi ewakuacyjne (przejścia) w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe użycie,
- i) uniemożliwiać lub ograniczać dostęp do urządzeń przeciwpożarowych oraz do:
  - ⇒ hydrantów,
  - ⇒ wyjść ewakuacyjnych,
  - ⇒ wyłączników głównych i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego.

Instrukcje przeciwpożarowe.

Istotnym elementem profilaktyki oraz zapobiegania możliwości powstania pożaru jest właściwe opracowanie i rozwieszenie instrukcji przeciwpożarowych. Instrukcja przeciwpożarowa powinna określać pouczenie o obowiązku i zasadach zachowania bezpieczeństwa pożarowego, postępowania na wypadek powstania pożaru (innego miejscowego zagrożenia), zaalarmowania straży pożarnej i służb ratowniczych, sposób ugaszenia go w zarodku oraz ewakuacji mienia. Treść instrukcji powinna być znana osobom pracującym (znajdującym się) w danym pomieszczeniu, a znajomość jej kontrolowana.

Dla odróżnienia instrukcji przeciwpożarowej od innych instrukcji znajdujących się w danym pomieszczeniu należy oznakować ją pasem koloru czerwonego szerokości 2 cm po przekątnej z lewa na prawo (z dołu do góry).

Przeciwpożarowe wymagania instalacyjne.

Instalacje i urządzenia techniczne, stanowiące wyposażenie obiektu lub pomieszczeń, powinny pod względem bezpieczeństwa pożarowego odpowiadać warunkom technicznym określonym w Polskich Normach oraz przepisom szczegółowym. Dotyczy to instalacji:

- a) ogrzewczych,
- b) wentylacyjnych,
- c) gazowych,
- d) elektroenergetycznych i odgromowych,

e) wodociagowych,

Wszelkiego rodzaju prace konserwacyjno remontowe przy ww. instalacjach mogą być wykonywane jedynie przez osoby posiadające udokumentowane kwalifikacje.

Protokoły z przeprowadzonych kontroli stanu technicznego, pomiarów napraw głównych lub okresowych powinny być przechowywane łącznie z dokumentacją obiektu.

Instalacje budynku wymagające specjalistycznego nadzoru i konserwacji:

Instalacje elektroenergetyczne

Instalacje elektroenergetyczne powinny być wykonywane, bieżąco konserwowane i remontowane zgodnie z obowiązującymi w tej dziedzinie przepisami szczegółowymi oraz PN przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje. Należy dokonywać okresowych badań instalacji elektrycznej w zakresie ochrony przeciwpożarowej i oporności izolacji w okresie nie rzadszym niż 5 lat. Pomiarów takich może dokonać elektryk z odpowiednimi uprawnieniami.

Główny wyłącznik prądu powinien być umieszczony w pobliżu głównego wejścia do obiektu lub głównego przyłącza sieciowego i odpowiednio oznakowany (PN-N-01256-4) [15] – wymóg spełniony. Nie należy głównego wyłącznika zastawiać, ani umieszczać w jego pobliżu materiałów palnych (w odległości mniejszej niż 0,5 m). Przy głównym wyłączniku prądu należy umieścić gaśnicę do gaszenia pożarów np. gaśnicę śniegową.

Instalacje odgromowe

Kryteria stosowania ochrony odgromowej określa PN-86/E-05003/01 [26, 27, 28, 29] oraz wskaźnik zagrożenia piorunowego (W) obliczony na podstawie ww. Polskiej Normy.

Instalacje odgromowe powinny spełniać następujące wymagania:

- a. zamocowanie zwodów powinno być trwałe, przy czym odległość zwodu od pokrycia dachu niepalnego lub trudno zapalnego nie może być mniejsza niż

0,02 m (zwody niskie) i 0,4 m w przypadku dachu wykonanego z materiałów palnych (zwody podwyższone);

- b. wszystkie elementy budowlane nie przewodzące, znajdujące się nad powierzchnią dachu (kominy, ściany oddzielen przeciwpożarowych itp.) należy wyposażyć w zwody i połączyć z siatką zwodów zamocowanych na powierzchni dachu;
- c. wszystkie metalowe części budynku, znajdujące się na powierzchni dachu (kominy, wyciągi, bariery, itp.) powinny być połączone z najbliższym zwodem lub przewodem odprowadzającym;
- d. przewody odprowadzające sztuczne należy układać na zewnątrz ścian obiektu budowlanego na wspornikach w odległości, co najmniej 0,02 m od ściany przy zachowaniu odstępów między wspornikami nie większych niż 1,5 m, mocować za pomocą śrub mocujących albo układać w zatynkowanych bruzdach ścian zewnętrznych lub wewnętrznych;
- e. odległość przewodów odprowadzających od wejść budynku i ogrodzeń metalowych, przylegających do dróg publicznych nie powinna być mniejsza niż 2 m. Jeżeli wymagany odstęp nie może być zapewniony, przewód odprowadzający należy umieścić w rurze lub w rurach o łącznej grubości nie mniejszej niż 0,005 m do głębokości 0,5 m w ziemi i 2 m nad ziemią.

Wymagania te nie dotyczą:

- ⇒ zabudowy miejskiej, jeżeli budynki przylegają do siebie a chodniki wykonane są z płyt betonowych,
- ⇒ obiektów, w których wykorzystano naturalne przewody odprowadzające;
- f. odległość przewodu odprowadzającego od ścian budynku wykonanego z materiałów łatwo zapalnych nie może być mniejsza niż 0,4 m;
- g. W obiektach wymagających ochrony odgromowej należy stosować ochronę wewnętrzną poprzez ekwipotencjalizację, odstępy izolacyjne lub zabezpieczenia dodatkowe w zakresie zależnym od rodzaju ochrony obiektu, zgodnie z wymaganiami określonymi w Polskich Normach;

- h. gałęzie drzew wyższych od chronionego obiektu należy obciąć od strony obiektu na całej wysokości tak, aby między obiektem a gałęziami była zachowana odległość nie mniejsza niż 5 m;
- i. urządzenia elektryczne i elektroniczne (Np. sterujące, techniki obliczeniowej), których działanie może być w sposób niedopuszczalny zakłócone niskimi wartościami napięć, wywoływanych przepływem prądu piorunowego w instalacjach odgromowych obiektu, należy chronić za pomocą ochronników.

Badania instalacji odgromowych:

A. Badania częściowe wymagane dla budynków o powierzchni większej niż 500 m², budynków zakwalifikowanych do kategorii zagrożenia ludzi, budynków o szczególnej wartości zabytkowej lub użytkowej, w których obciążenie ogniowe przekracza 1800 MJ/m², zagrożonych wybuchem mieszanin wybuchowych gazów, par cieczy, lub palnych pyłów z powietrzem, budynków zagrożonych wybuchem materiałów wybuchowych oraz dla kominów wolnostojących, liniowych urządzeń transportowych i obiektów sportowych. Badania te należy przeprowadzać podczas budowy obiektów.

B. Badania odbiorcze należy wykonywać przy oddawaniu obiektów do eksploatacji i dotyczą wszystkich budynków wymagających ochrony, obejmują one:

- a. oględziny części naziemnej;
- b. sprawdzenie ciągłości połączeń części naziemnej;
- c. pomiarów rezystancji uziemienia;
- d. sprawdzenie prawidłowości montażu bezpieczników ogniowych.

C. Badania okresowe, które obejmują:

- a. oględziny części naziemnej;
- b. pomiar rezystancji uziemienia;
- c. sprawdzenie stanu uziomów po ich odkopaniu;
- d. sprawdzenie stanu technicznego bezpieczników ogniowych i ochronników.

Badania okresowe należy przeprowadzać:

- a. w przypadku przebudowy lub zmianie funkcji budynku;

- b. raz w roku przed okresem burzowym, nie później jednak niż do 30 kwietnia dla obiektów, w których obciążenie ogniowe przekracza 1800 MJ/m^2 , zagrożonych wybuchem mieszanin wybuchowych gazów, par ciecży, lub palnych pyłów z powietrzem oraz wybuchem materiałów wybuchowych;
- c. co 6 lat w obiektach, o powierzchni zabudowy większej niż 500 m^2 , budynków zakwalifikowanych do kategorii zagrożenia ludzi, budynków o szczególnej wartości zabytkowej lub użytkowej;
- d. w obiektach pozostałych, co 6 lat należy przeprowadzić oględziny.

Obiekt powinien mieć metrykę urządzenia piorunochronnego oraz protokoły badań tego urządzenia. Nadzór nad stanem technicznym instalacji odgromowej sprawuje właściciel, użytkownik lub administrator obiektu.

Instalacja ogrzewcza

Zgodnie z artykułem 62 Ustawy Prawo Budowlane należy dokonywać okresowej kontroli przewodów kominowych (dymowych, spalinowych i wentylacyjnych). Kontrola tych przewodów powinna być przeprowadzona co najmniej raz w roku przez osoby posiadające kwalifikacje mistrza w rzemiośle kominiarskim.

Sieć hydrantowa

Przeciwpożarowych urządzeń wodnych (hydranty zewnętrzne i wewnętrzne) nie można używać do celów innych jak gaszenie pożaru. Sieć hydrantowa powinna być wykonana zgodnie z obowiązującymi przepisami, bieżąco konserwowana i utrzymywana w pełnej sprawności technicznej a jej parametry powinny być sprawdzane nie rzadziej jak 1 raz w roku (w okresie wiosennym).

6. ZASADY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POWSTANIA POŻARU

6.1. Podstawowe zasady prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczej.

Zasady ogólne

Wszyscy pracownicy Urzędu Gminy w przypadku powstania pożaru zobowiązani są do czynnego włączenia się do akcji zmierzającej do likwidacji pożaru oraz ewakuacji. Najważniejszą rzeczą jest ogłoszenie alarmu do ewakuacji wszystkich osób znajdujących się w budynku np. głośnym doniosłym głosem. Decyzję o ewakuacji podejmują Wójt lub osoba przez niego wyznaczona. W miarę możliwości pracownicy równocześnie z alarmowaniem straży pożarnej powinni przystąpić do akcji ratowniczo – gaśniczej przy pomocy podręcznego sprzętu gaśniczego.

Do czasu przybycia straży pożarnej, dowodzenie akcją obejmują Wójt lub osoba przez niego wyznaczona. Po zgłoszeniu meldunku o pożarze do straży kierujący akcją powinien wyznaczyć osobę, która na głównej drodze dojazdowej powinna oczekiwać jednostek ratowniczych wskazując miejsce pożaru.

Wójta zastępują: Z – ca Wójta, Sekretarz Gminy, Pełnomocnik d/s. Oświaty.

Każda osoba przystępująca do akcji ratowniczo– gaśniczej powinna pamiętać, żeby:

- w pierwszej kolejności przeprowadzić ratowanie zagrożonego życia ludzkiego;
- wyłączyć dopływ prądu elektrycznego wyłącznikiem przeciwpożarowym prądu;
- przystąpić do akcji ratowniczo – gaśniczej przy pomocy podręcznego sprzętu gaśniczego;
- usunąć z zasięgu ognia wszystkie materiały palne, cenne mienie oraz ważne dokumenty;
- jeżeli nie ma nadmiernej ilości dymu nie otwierać bez koniecznej potrzeby drzwi i okien do pomieszczeń, w których powstał pożar, ponieważ dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia;
- w przypadku gromadzenia się dymu na korytarzach należy otworzyć lub wybić okno celem odprowadzenia dymu na zewnątrz;
- w atmosferze dymu najbezpieczniej poruszać się w pozycji pochyłej, gdyż najwięcej czystego powietrza znajduje się na wysokości kolan. Dodatkowym

zabezpieczeniem przed działaniem dymu może być nałożenie na usta i nos zwilżonej chusteczki.

Właściwe i zdecydowane postępowanie w chwili zauważenia pożaru oraz szybkie i prawidłowe uruchomienie podręcznego sprzętu gaśniczego umożliwia ugaszenie pożaru w zarodku.

UWAGA!

Gaszenie pożaru przed ewakuacją ludzi należy przeprowadzać wyłącznie jeżeli jest on w początkowej fazie powstania i istnieje realne prawdopodobieństwo jego ugaszenia.

Postępowanie kierującego akcją z chwilą przybycia straży pożarnej:

Z chwilą przybycia na miejsce pierwszej jednostki straży pożarnej kierujący akcją zgłasza się do dowódcy przybyłej jednostki udzielając wyczerpujących informacji dotyczących:

- źródła pożaru,
- punktów czerpania wody (hydranty w najbliższym sąsiedztwie – usytuowanie, odległość),
- dróg dojścia.

Przekazując dowodzenie dotychczasowy kierownik akcji informuje o podjętych decyzjach i etapie ich realizacji oraz całkowicie podporządkowuje się przybyłemu dowódcy jednostki straży pożarnej.

Alarmując Państwową Straż Pożarną 998 lub 112 należy podać:

- dokładny adres, miejsca zdarzenia,
- co się zdarzyło (pożar, wydobywanie się dymu itp.),
- czy istnieje zagrożenie życia ludzkiego,
- nazwisko imię zgłaszającego (o ile to możliwe, po odłożeniu słuchawki należy chwilę odczekać, by ewentualnie potwierdzić wiarygodność zgłoszenia).

Powiadomić:

- Wójta lub osoby zastępujące Wójta

- Wszystkie osoby przebywające w pobliżu pożaru.

W zależności od rozwoju pożaru, występującego zagrożenia zdrowia lub życia ludzi należy:

- ✓ W czasie ewakuacji zachować bezwzględny spokój i rozwagę, działać szybko i zdecydowanie. Do ewakuacji powinien przystąpić cały personel.
- ✓ Jeżeli nie ma nadmiernej ilości dymu starać się zamykać zbędne drzwi i okna, aby nie dopuścić dopływu do źródła pożaru świeżego powietrza.
- ✓ Wszystkich ewakuowanych kierować na zewnątrz budynku w miejsce bezpieczne wg. znaków określających kierunki i wyjścia ewakuacyjne.
- ✓ W pierwszej kolejności ewakuować ludzi najbardziej zagrożonej przez pożar i dym strefy lub równocześnie z innymi pomieszczeniami, jeśli strumień ludzi nie spowoduje zablokowania dróg ewakuacji (korytarzy i wyjść).
- ✓ Zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego podczas pożaru może wynikać wskutek:
  - zatrucia toksycznymi gazami wydzielającymi się z termicznego rozkładu materiałów wbudowanych lub stanowiących elementy wystroju wnętrz,
  - oparzeń ciała przez płomienie i podwyższoną temperaturę,
  - oparzeń wewnętrznych dróg oddechowych wskutek wdychania silnie rozgrzanego pożarem powietrza,
  - silnego zadymienia dróg ewakuacyjnych,
  - urazów zewnętrznych i wewnętrznych ciała, spowodowanych potrąceniami, upadkami itp.
- ✓ W atmosferze dymu poruszać się w pozycji pochylej, gdyż najwięcej czystego powietrza w warunkach pożaru znajduje się w części przyziemnej pomieszczeń, na wysokości „do kolan”. Dodatkowym zabezpieczeniem przed dymem może być nałożenie na usta i nos zwilżonej wodą chusteczki.
- ✓ Ściśle wykonywać rozkazy i polecenia wydane przez kierującego akcją ratowniczo-gaśniczą, przykładowo:
  - udzielania pierwszej pomocy osobom poszkodowanym w wyniku zdarzenia,

- wyłączenia dopływu prądu elektrycznego do pomieszczeń objętych pożarem,
- gaszenia pożaru za pomocą podręcznego sprzętu gaśniczego (zakres oraz sposób użycia podręcznego sprzętu gaśniczego określony jest na etykietach gaśnic).
- usuwania z zasięgu ognia wszelkich materiałów palnych, a w szczególności butli z gazami sprężonymi lub skroplonymi, naczynia z cieczami łatwopalnymi, cenne maszyny i ważne dokumenty.

6.2. Ratowanie mienia.

Ewakuację mienia przeprowadza się dopiero po ewakuacji ludzi.

Należy ją rozpocząć na polecenie kierującego akcją ratowniczo-ewakuacyjną, wówczas, gdy jest ono bezpośrednio zagrożone i nie można go w inny sposób uratować lub ochronić przed skutkami pożaru.

Ratowane przedmioty (najbardziej ważne - cenne) powinny być składowane w miejscu bezpiecznym i poddane nadzorowi służb ochrony, Policji w celu zabezpieczenia przed zniszczeniem i kradzieżą.

6.3. Uprawnienia kierującego działaniem ratowniczym.

Kierujący akcją ratowniczą (KAR) - gaśniczą - ewakuacyjną lub innym działaniem ratowniczym przez jednostki ochrony przeciwpożarowej uprawniony jest do zarządzenia:

1. ewakuacji ludzi z rejonu objętego działaniami ratowniczymi w przypadku zagrożenia życia i zdrowia, a w szczególności, gdy istnieje możliwość powstania paniki lub odcięcia dróg ewakuacyjnych,
2. zakazu przebywania w rejonie działań osób postronnych,
3. ewakuacji mienia, gdy istnieje możliwość rozprzestrzenienia się pożaru lub, gdy mienie utrudnia prowadzenie działań,
4. prowadzenia prac wyburzeniowych i rozbiórkowych w sytuacjach:
  - zagrożenia ludzi i mienia, potrzeby dotarcia do źródeł zagrożenia,

- konieczności użycia i wprowadzenia środka gaśniczego lub neutralizującego,
  - potrzeby zapewnienia dróg ewakuacji,
5. wstrzymania komunikacji w ruchu lądowym,
  6. przejęcie w użytkowanie na czas niezbędny do prowadzenia działań ratowniczych pojazdów, środków technicznych i innych przedmiotów oraz ujęć wody,
  7. odstąpienie od zasad działania uznanych powszechnie za bezpieczne, z zachowaniem wszelkich dostępnych w danych warunkach zabezpieczeń, jeżeli w ocenie KAR dokonanej w miejscu i czasie zdarzenia istnieje prawdopodobieństwo uratowania życia ludzkiego.
- 8.

Zarządzenia kierującego działaniem ratowniczym są decyzjami, którym może być nadany rygor natychmiastowej wykonywalności w trybie kodeksu postępowania administracyjnego. [45]

Zgodnie z Art. 26. § 1 Kodeksu Karnego [43] „Nie popełnia przestępstwa ten, kto działa w celu uchylenia bezpośredniego niebezpieczeństwa grożącego jakimkolwiek dobru chronionemu prawem, jeżeli niebezpieczeństwa nie można inaczej uniknąć, a dobro poświęcone przedstawia wartość niższą od dobra ratowanego”.

6.4. Zabezpieczenie pogorzelska.

Po zakończeniu akcji ratowniczo – gaśniczej Sekretarz Urzędu lub pracownik przez niego wyznaczony zobowiązany jest do:

- Zabezpieczenia miejsca po pożarze, wystawienie posterunku pogorzelowego celem uniknięcia pożaru wtórnego lub nieszczęśliwego wypadku,
- przystąpienie do uporządkowania pogorzelska po zakończeniu działalności komisji powołanej do stwierdzenia przyczyny powstania pożaru.

6.5. Ogólne zasady prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczej w przypadku pożaru lub wybuchu.

Akcją ratowniczo-gaśniczą nazywamy wykonywanie wszelkich działań i czynności związanych z ratowaniem ludzi i mienia z pomieszczenia, obiektu lub terenu objętego pożarem lub skutkami wybuchu.

Akcja ratowniczo-gaśnicza dzieli się na:

- akcję ratowniczą - polegającą na wyprowadzeniu ze strefy pożaru osób poszkodowanych oraz udzieleniu im pierwszej pomocy i likwidacji miejscowego zagrożenia,
- akcję gaśniczą - polegającą na zlokalizowaniu i ugaszeniu pożaru.

Pierwsze działania ratowniczo-gaśnicze mające na celu :

- wyprowadzenie ludzi z strefy objętej pożarem lub skutkami wybuchu,
- jeżeli jest możliwe, ugaszenie pożaru w zarodku lub ograniczenie jego rozprzestrzeniania to wykonuje to personel pawilonu handlowego do czasu przybycia jednostek ochrony przeciwpożarowej z zewnątrz m.in. przy pomocy agregatów gaśniczych i gaśnic.

Kolejność prowadzenia działań podczas akcji ratowniczo-gaśniczej jest następująca :

- a) ogłoszenie alarmu o pożarze,
- b) ewakuacja poszkodowanych, załogi i udzielenie pierwszej pomocy,
- c) wstępne rozpoznanie źródła i rozmiaru pożaru,
- d) podjęcie odpowiednich działań gaśniczych,
- e) zabezpieczenie terenu na czas akcji,
- f) likwidacja pożaru,
- g) likwidacja skutków pożaru lub wybuchu,
- h) odwołanie alarmu.

Rozpoznanie wstępne źródła i rozmiaru pożaru dokonuje się na podstawie informacji o miejscu, rodzaju i ilości palących się materiałów uzyskanych od:

- użytkownika,

- grupy rozpoznawczej.

Przy ocenie rozmiaru i możliwości rozprzestrzenienia się pożaru należy brać pod uwagę :

- powierzchnię, kubaturę objętą pożarem w chwili podjęcia pierwszych działań gaśniczych,
- rodzaj elementów budowlanych obiektu pod względem łatwości, rozprzestrzeniania się ognia po ich powierzchni,
- rodzaj zabudowy wewnętrznej (zwarta, przestrzenna, nie oddzielone trwale połączenia między pomieszczeniami, obiektami),
- możliwość zastosowania istniejących elementów budowlanych i wyposażenia obiektów do ograniczenia strefy objętej pożarem,
- odległości od obiektów sąsiednich.

Przy gaszeniu pożaru należy wykorzystać wszystkie dostępne środki i sprzęt techniczny będący na wyposażeniu Urzędu Gminy oraz podejmować działania w pierwszym rzędzie mające na celu ewakuację ludzi z obszaru objętego pożarem, a następnie osiągnięcie jak największej skuteczności, w tym między innymi:

- dobór odpowiednich środków gaśniczych (woda, piana gaśnicza, proszki gaśnicze itd.),
- sposób i intensywność podania środka gaśniczego (prądy gaśnicze zwarte, rozproszone, mgły wodne, użycie wewnętrznego bądź zewnętrznego hydrantu, użycie prądownic),
- określenie optymalnego kierunku natarcia, obrony obiektów sąsiednich,
- odcięcie zaworami lub zaślepienie wszystkich niezbędnych rurociągów i połączeń łączących pomieszczenia objęte pożarem z sąsiednimi,
- ustalenie niezbędnych sił i środków.

Prowadzenie działań gaśniczych w warunkach Urzędu Gminy może okazać się bardzo utrudnione z uwagi na :

- szybki rozwój pożaru co w konsekwencji doprowadzić może do pożarów dużych,

- z uwagi na dużą ilość palnych mediów należy każdorazowo dobrać skuteczne środki gaśnicze i zapewnić ich dostateczną ilość w odpowiednim czasie.

Dowodzący grupą ratowniczo-gaśniczą nadzoruje bezpośrednio pracą służb współdziałających w akcji ratowniczo-gaśniczej.

Dowodzący utrzymuje stałą łączność ze sztabem akcji w celu informowania o przebiegu akcji ratowniczej jak też w celu informowania o potrzebach w zakresie sił i środków.

Dla zabezpieczenia terenów objętych pożarem lub skutkami wybuchu należy: wydzielić teren akcji,

- zamknąć dla ruchu kołowego i pieszego drogi przez wystawienie posterunków,
- przejścia dla pieszych wydzielić linami (taśmami), teren oznakować tablicami ostrzegawczymi itp.

Wszystkie działania ratowniczo-gaśnicze i likwidacyjne w czasie pożaru należy prowadzić w sposób bezpieczny.

Wyżej wymienione zasady i sposoby postępowania mają charakter ogólny, gdyż szczegółowe podejmowanie decyzji oraz czynności i działania ratowniczo-gaśnicze w zależności od następujących po sobie kolejnych warunków ich prowadzenia dyktuje bieżąca sytuacja zdarzeń i nie jest możliwe szczegółowe i trafne opisanie postępowania ratowniczego adekwatnego do występującego w danej chwili zagrożenia.

Szczegółowy sposób postępowania w czasie prowadzenia akcji na poszczególnych jej etapach jest dyktowany na podstawie bieżącej oceny sytuacji i posiadanych możliwości na podstawie nabytej wiedzy i doświadczenia przez dowodzącego działaniami ratowniczo - gaśniczymi.

Odpowiednią wiedzę, umiejętności podejmowania odpowiednich decyzji oraz doświadczenie dowodzący akcją ratowniczą powinni osiąść na specjalistycznych kursach w zakresie prowadzenia działań ratowniczo - gaśniczych.

Na koniec należy zauważyć, że pożar lub wybuch oprócz zagrożeń i skutków wynikających z ich natury przebiegu mogą spowodować skutki uboczne stwarzające zagrożenie katastrofą budowlaną, albo obydwoma tymi zagrożeniami równocześnie.

Wówczas działania ratownicze powinny uwzględniać prawidłowe postępowanie skupiające zasady prowadzenia akcji ratowniczych w przypadku pożaru, wybuchu i katastrofy budowlanej.

Niezależnie od tego, że umiejętności prawidłowego i bezpiecznego prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych przy zagrożeniu pożarowo-wybuchowym ratownicy powinni posiadać w wyniku specjalistycznego przeszkolenia w tym zakresie, to przy prowadzeniu tego typu działań w szczególności zobowiązani są do:

- używania odzieży i ubrań ochronnych wykonanych z tkanin antyelektrostatycznych oraz nieuzbrojonego obuwia. W przypadku braku takiego wyposażenia należy zdawać sobie sprawę z zagrożeń wywoływanych użyciem standardowego sprzętu (gromadzenie ładunków elektryczności statycznej),
- stosowania narzędzi ślusarskich i innych pomocniczych w wykonaniu nieiskrzącym,
- stosowania elektronarzędzi (wiertarki, agregaty prądotwórcze itp.), urządzeń o napędzie elektrycznym (silniki, pompy) oraz sprzętu oświetleniowego mocowanego i ręcznego w wykonaniu przeciwwybuchowym odpowiednim do klasy wybuchowości i grupy samozapalenia medium, który stwarza zagrożenie tworzenia mieszanin wybuchowych z powietrzem,
- używania przyrządów pomiarowych (eksplozometrów) do określania zasięgu stref zagrożonych wybuchem.

7. ZADANIA I OBOWIĄZKI W ZAKRESIE OCHRONY PRZECIWPÓ- ŻAROWEJ.

Za zapewnienia odpowiednich warunków bezpieczeństwa oraz stworzenia właściwie zorganizowanego i skutecznie działającego systemu ratownictwa w przypadku powstania zagrożenia, zobowiązane jest Kierownictwo Urzędu Gminy oraz wszyscy pracownicy, którzy mają swoje miejsce pracy w tym obiekcie.

a. Zadania i obowiązki kierownictwa Urzędu Gminy.

Kierownictwo Urzędu Gminy poprzez podległych pracowników zobowiązane jest do zapewnienia bezpieczeństwa osób i mienia w administrowanym obiekcie. Do jego zadań i obowiązków w zakresie ochrony przeciwpożarowej należy koordynacja działań i nadzór nad stanem ochrony przeciwpożarowej obiektu, a w szczególności:

1. Dostosowanie obiektu do wymagań ochrony przeciwpożarowej oraz zapewnienie bezpieczeństwa osobistego osobom przebywającym w obiekcie.
2. Dokładna znajomość przepisów przeciwpożarowych oraz czuwanie nad ich przestrzeganiem.
3. Zapewnienie odpowiedniego przeszkolenia pracowników w zakresie ochrony przeciwpożarowej.
4. Nadzorowanie przestrzegania przez pracowników przepisów i zasad bezpieczeństwa pożarowego oraz wykonywanie nałożonych na nich zadań w tym zakresie, jak również stosowanie odpowiednich form i środków oddziaływania w odniesieniu do osób stwarzających zagrożenie pożarowe.
5. Zapewnienie wyposażenia budynku i pomieszczeń w sprzęt pożarniczy, odpowiednie jego rozmieszczenie oraz utrzymywanie tego sprzętu w pełnej sprawności technicznej poprzez jego systematyczną konserwację.
6. Przygotowanie obiektu do prowadzenia akcji ewakuacyjno - ratowniczej, w szczególności poprzez zapewnienie dojazdów pożarowych oraz zapewnienie odpowiednich warunków ewakuacji i zaopatrzenia wodnego.

7. Zapewnienie właściwej szerokości i drożności dróg i wyjść ewakuacyjnych.
8. Wydawanie wewnętrznych instrukcji regulujących zasady organizacji i postępowania w zakresie ochrony przeciwpożarowej m. in. ustalenie sposobów i metod postępowania na wypadek powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia.
9. Wyznaczenie punktów palenia tytoniu, oraz informowanie o zakazie palenia tytoniu w całym Urzędzie Gminy za wyjątkiem miejsc wyznaczonych.
10. Zapewnienie oznakowania kierunków i dróg ewakuacyjnych, podręcznego sprzętu gaśniczego, głównego wyłącznika prądu, zgodnie z wymaganiami Polskich Norm PN-92/N-01256/01 oraz PN-92/N-01256/02 - [13,14].
11. Współdziałanie z organami ochrony przeciwpożarowej w zakresie profilaktyki zagrożeń pożarowych mogących wystąpić w obiekcie.
12. Zapewnienie odpowiednich środków finansowych i materiałów niezbędnych dla utrzymania właściwych warunków zabezpieczenia przeciwpożarowego (m. in. konserwacja sprzętu, urządzeń, instalacji oraz szkoleń pracowników).
13. Nie wyrażanie zezwoleń na użytkowanie obiektu lub pomieszczeń (w przypadku stwierdzenia lub otrzymania informacji od podległego personelu) w przypadku występowania usterek i uchybień z zakresu ochrony przeciwpożarowej, mogących mieć wpływ na powstanie pożaru lub innego miejscowego zagrożenia.
14. Dopilnowanie aby w miejscach widocznych zostały rozwieszone „INSTRUKCJE POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POŻARU”, oraz inne instrukcje przeciwpożarowe, jak również rygorystyczne egzekwowanie od wszystkich osób przebywających w poszczególnych pomieszczeniach przestrzegania przepisów przeciwpożarowych i postanowień niniejszej instrukcji.
15. Z chwilą otrzymania sygnału o powstaniu pożaru lub innego miejscowego zagrożenia natychmiast przerwać wykonywaną pracę, udać się do miejsca

zdarzenia, przejąć kierownictwo akcją ewakuacyjno - ratowniczą do czasu przybycia jednostek ratowniczo - gaśniczych.

16. Przystąpienie do uporządkowania pogorzelniska po zakończeniu działalności komisji powołanej do stwierdzenia przyczyny powstania pożaru.

b. Zadania i obowiązki pracowników.

Do zadań i obowiązków wszystkich pracowników, niezależnie od obowiązków funkcyjnych należy także:

- 1) Zapoznać się w ramach wstępnego informacyjnego szkolenia na stanowisku pracy z treścią „Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego”, „Instrukcją postępowania na wypadek pożaru”.
- 2) Przestrzegać zakazu palenia tytoniu i posługiwania się otwartym ogniem w miejscach pożarowo niebezpiecznych.
- 3) W przypadku zauważenia pożaru natychmiast zaalarmować otoczenie oraz służby ratownicze, przystąpić do likwidacji pożaru w zarodku przy użyciu podręcznego sprzętu gaśniczego.
- 4) Postępować zgodnie z postanowieniami „Instrukcji postępowania na wypadek pożaru” - rozmieszczonymi w miejscach ogólnodostępnych (Np. na korytarzach).
- 5) Powodować natychmiastowe usuwanie stwierdzonych nieprawidłowości, uchybień mogących spowodować powstanie i rozprzestrzenianie się ognia lub innego miejscowego zagrożenia oraz zgłaszać o tym właściwemu przełożonemu.
- 6) Dokładnie sprawdzać po zakończeniu pracy stanowiska pracy, eliminując możliwość powstania pożaru.
- 7) Uczestniczyć w organizowanych szkoleniach przeciwpożarowych.
- 8) Znać zasady użycia oraz zakresy stosowania podręcznego sprzętu gaśniczego (wskazania na etykietach gaśnic) stanowiącego zabezpieczenie Urzędu Gminy.

- 9) Dokładnie znać lokalizację podręcznego sprzętu gaśniczego, urządzeń zaopatrzenia wodnego (hydrantów wewnętrznych) oraz rozmieszczenie dróg i wyjść ewakuacyjnych.
- 10) Nie zezwalać na zastawianie (zawężanie) oznaczonych dróg ewakuacyjnych oraz dostępu do podręcznego sprzętu gaśniczego.
- 11) Znać podstawowe zasady alarmowania, gaszenia pożaru, ewakuacji oraz miejsce przechowywania zapasowych kluczy do poszczególnych pomieszczeń.
- 12) Nie używać piecyków, grzejników elektrycznych, urządzeń grzewczych.
- 13) Nie pozostawiać na urządzeniach ogrzewczych lub w bezpośrednim ich sąsiedztwie palnych przedmiotów lub materiałów mogących ulec zapaleniu.
- 14) Nie korzystać z uszkodzonych urządzeń elektrycznych, oraz nie naprawiać ich we własnym zakresie.
- 15) Nie przeciążać instalacji elektrycznej nadmierną ilością odbiorników jak również nie wykonywać prowizorycznych podłączeń..
- 16) Aktywnie uczestniczyć w działaniach służb ratowniczych.

8. ZASADY ZABEZPIECZANIA PRAC POŻAROWO NIEBEZPIECZNYCH.

W pomieszczeniach pracami pożarowo niebezpiecznymi są:

- ⇒ spawanie gazowe przy użyciu acetylenu (z butli lub wytwornicy) i tlenu (z butli);
- ⇒ spawanie łukiem elektrycznym (spawanie łukowe);
- ⇒ cięcie łukiem elektrycznym;
- ⇒ opalanie elementów konstrukcyjnych budynku przy użyciu opalarek benzynowych, gazowych i elektrycznych;

Prace niebezpieczne pożarowo są to prace nie przewidziane instrukcją technologiczną lub prowadzone poza wyznaczonym na stałe do tego miejscem, jak prace remontowo budowlane związane z użyciem otwartego ognia, prowadzone wewnątrz obiektów, na przyległych do nich terenach oraz placach składowych, a także wszelkie prace remontowo budowlane wykonywane w strefach zagrożonych wybuchem. Prace te należy prowadzić w sposób uniemożliwiający powstanie pożaru lub wybuchu.

1. Przed rozpoczęciem prac pożarowo niebezpiecznych właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu oraz wykonawca jest obowiązany:
  - a) ocenić zagrożenie pożarowe w rejonie, w którym prace będą wykonywane,
  - b) ustalić rodzaj przedsięwzięć mających na celu niedopuszczenie do powstania rozprzestrzeniania się pożaru lub wybuchu,
  - c) wskazać osoby odpowiedzialne za zabezpieczenie miejsca pracy, za przebieg oraz zabezpieczenie miejsca pracy po zakończeniu pracy.
2. Szczegółowe zasady zabezpieczenia przeciwpożarowego prac, o których mowa w ust 1, jak również warunki uzyskania zezwolenia na ich przeprowadzenie, określa załącznik w niniejszej instrukcji.
3. Przy wykonywaniu prac należy przestrzegać następujących zasad:
  - 1) Wszelkie materiały palne występujące w miejscu wykonywania prac oraz w rejonach przyległych, w tym również elementy konstrukcji budynku i

znajdujących się w nim instalacji technicznych, należy zabezpieczyć przed zapaleniem,

- 2) prace niebezpieczne pożarowo w pomieszczeniach (urządzeniach) zagrożonych wybuchem lub w pomieszczeniach, w których wcześniej wykonywano inne prace związane z użyciem łatwo zapalnych cieczy lub palnych gazów, mogą być prowadzone wyłącznie wtedy, gdy stężenie par cieczy lub gazów w mieszaninie z powietrzem w miejscu wykonywania prac nie przekracza 10% ich dolnej granicy wybuchowości (naprawianie wewnętrznych instalacji gazowych),
  - 3) w miejscu wykonywania prac powinien znajdować się sprzęt umożliwiający likwidację wszelkich źródeł pożaru,
  - 4) po zakończeniu prac należy poddać kontroli miejsce oraz rejony przyległe, w którym prace były wykonywane,
  - 5) prace niebezpieczne pożarowo mogą być wykonywane wyłącznie przez osoby do tego upoważnione, posiadające kwalifikacje,
  - 6) właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu obowiązany jest przed rozpoczęciem prac zapoznać wyznaczone osoby z zagrożeniami pożarowymi występującymi w rejonie wykonywania prac oraz rodzajem przedsięwzięć mających na celu niedopuszczenie do powstania pożaru lub wybuchu,
  - 7) sprzęt używany do wykonywania prac powinien być sprawny technicznie i zabezpieczony przed możliwością wywołania pożaru,
4. Za dokonanie oceny zagrożenia pożarowego wykonywanych prac odpowiedzialny jest użytkownik.

a. Zabezpieczenie przeciwpożarowe w zakresie przygotowania obiektu do wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo.

Elementem mającym zasadniczy wpływ na bezpieczeństwo prowadzonych prac jest odpowiednie przygotowanie obiektu (budynku, pomieszczenia, terenu) do prowadzenia prac pożarowo niebezpiecznych. W tym zakresie należy:

Budynki, pomieszczenia lub miejsca, w których mają być prowadzone prace spawalnicze należy oczyścić z wszelkich palnych materiałów i zanieczyszczeń.

Palne przedmioty, lub niepalne w opakowaniach palnych, należy odsunąć na bezpieczną odległość od miejsca spawania celem uniemożliwienia kontaktu z rozpryskami spawalniczymi.

Jeżeli warunek, o którym mowa powyżej nie może być spełniony, wszelkie urządzenia lub materiały palne należy zabezpieczyć przed działaniem rozprysków spawalniczych przez osłonięcie tych elementów Np. kocami gaśniczymi, arkuszami blachy lub w inny skuteczny sposób, uniemożliwiający dotarcie iskrom do materiału palnego.

Sprawdzić czy instalacje przebiegające w pobliżu miejsca pracy są odłączone, a w przypadku pracy na przewodach instalacji gazowej:

- ⇒ czy odłączono dopływ gazu,
- ⇒ przedmuchano odpowiednio przewody sprężonym powietrzem,
- ⇒ nie występuje stężenie wybuchowe mieszaniny gazu z powietrzem.

Przed przystąpieniem do spawania należy sprawdzić czy w sąsiednich pomieszczeniach nie znajdują się materiały lub przedmioty mogące ulec zapaleniu wskutek przewodnictwa cieplnego bądź przenikania rozprysków spawalniczych.

Jeżeli w pobliżu miejsca spawania znajdują się otwory przelotowe, wentylacyjne, kominowe, instalacyjne, kablowe itp., należy je uszczelnić materiałami niepalnymi celem niedopuszczenia do przenikania rozprysków spawalniczych do sąsiednich pomieszczeń bądź na inne kondygnacje.

Wszelkiego rodzaju kable, przewody elektryczne oraz instalacje z izolacją palną powinny być zabezpieczone przed rozpryskami spawalniczymi i uszkodzeniami mechanicznymi.

Wykonywanie prac spawalniczych w pomieszczeniach, w których tego samego dnia wykonywano prace malarskie, lakiernicze lub inne przy użyciu substancji łatwo zapalnych jest niedozwolone.

W miejscach dokonywania prac spawalniczych należy przygotować między innymi:

- a) pojemniki metalowe wypełnione wodą na odpadki drutu spawalniczego lub elektrod,
- b) materiały izolacyjne, niepalne osłaniające, niezbędne do zabezpieczenia miejsca prowadzenia prac spawalniczych,
- c) podręczny sprzęt gaśniczy.

10. Drogi ewakuacyjne i dojścia do stanowisk spawania powinny być wolne oraz tak wybrane, aby w przypadku powstania pożaru była możliwość szybkiej ewakuacji ludzi z miejsca objętego pożarem.

11. Po zakończeniu prac spawalniczych w budynku (pomieszczeniu) należy prowadzić dokładną kontrolę w rejonie spawania oraz pomieszczeniach sąsiednich i przyległych terenach celem stwierdzenia:

- a) czy nie pozostawiono żarzących się elementów na stanowisku pracy lub w jego otoczeniu oraz w pomieszczeniach sąsiednich i na przyległych terenach,
- b) czy nie występują oznaki tlenia się materiałów bądź inne czynniki wskazujące na możliwość zaistnienia bądź zainicjowania pożaru,
- c) czy został zdemontowany sprzęt spawalniczy, odłączony od źródeł zasilania i dostatecznie zabezpieczony przed dostępem osób postronnych.

12. W budynkach, w których występują palne materiały, bądź posiadających palne elementy konstrukcyjne, kontrole, o których mowa wcześniej należy ponowić po upływie czterech, sześciu, a następnie ośmiu godzin od czasu zakończenia prac spawalniczych.

13. Wyniki kontroli powinny być odnotowane w książce kontroli prac spawalniczych.

14. Wyniki kontroli mogą być również odnotowane w innym dokumencie prowadzonym przez osobę, której zalecono przeprowadzenie takich kontroli.

b. Przygotowanie obiektu do prowadzenia prac pożarowo niebezpiecznych.

Przed przystąpieniem do prac spawalniczych w budynkach, pomieszczeniach lub strefach zagrożonych wybuchem lub innymi, w których występują materiały palne należy:

- a) dokonać komisyjnej oceny narażenia pożarowego oraz określić niezbędne wymagania przeciwpożarowe mające na celu niedopuszczenie do powstania i rozprzestrzeniania się pożaru lub wybuchu,
- b) sporządzić protokół zabezpieczenia przeciwpożarowego prac spawalniczych,
- c) po wykonaniu zaleconych zabezpieczeń wydać pisemne zezwolenie na prowadzenie prac spawalniczych. Zezwolenie na rozpoczęcie prac pożarowo niebezpiecznych wydaje zlecający wykonanie ww. prac lub osoba przez niego wyznaczona.

W trakcie ustalania wymagań przeciwpożarowych należy zwrócić uwagę na następujące zagadnienia:

- 1) właściwości pożarowe składowanych, stosowanych lub przerabianych materiałów oraz sposób i miejsce usunięcia tych materiałów poza budynek (pomieszczenie na okres trwania prac spawalniczych),
- 2) rodzaj urządzeń technologicznych, instalacji, urządzeń, itp. oraz sposób ich czyszczenia z substancji łatwo zapalnych, przewietrzania bądź wentylowania w czasie trwania prac spawalniczych,

- 3) usunięcie wszelkich zanieczyszczeń substancjami łatwo zapalnymi występującymi w danym budynku lub umieszczonych na posadzkach, ścianach, elementach konstrukcyjnych albo instalacjach,
- 4) potrzebę dokonania pomiarów stężeń par cieczy łatwo zapalnych albo gazów lub pyłów, jakie mogą występować w danym budynku (pomieszczeniu) bądź w urządzeniach czy instalacjach - przy użyciu atestowanych eksplozometrów,
- 5) właściwe zabezpieczenia przed przedostaniem się rozprysków spawalniczych do tych miejsc i urządzeń, z których nie można usunąć materiałów palnych,
- 6) sposób zabezpieczenia przeciwpożarowego pomieszczeń sąsiadujących z tymi, w których prowadzone są prace spawalnicze.

c. Zabezpieczenie prac spawalniczych.

Przy ustalaniu sposobu zabezpieczenia przeciwpożarowego toku prac spawalniczych należy zwrócić uwagę na następujące zagadnienia:

- a) czy w przewidywanym miejscu spawania występują palne elementy budowlane mogące ulec zapaleniu od rozprysków spawalniczych,
- b) czy konstrukcje metalowe, przewody bądź inne elementy podlegające spawaniu nie stykają się bezpośrednio z palnymi elementami budynku (pomieszczenia) oraz czy wskutek przewodnictwa cieplnego nie nastąpi zapalenie elementów budowlanych lub materiałów w sąsiednim pomieszczeniu,
- c) czy w miejscu spawania nie występują palne izolacje, wykładziny podłogowe, ścienne (boazerie), sufitowe (kasetony) itp. mogące ulec zapaleniu,
- d) sposób zabezpieczenia palnych elementów budynku (pomieszczenia) przed działaniem rozprysków spawalniczych,

- e) sposób zabezpieczenia spawanych konstrukcji, przewodów, elementów, itp. przed nadmiernym nagraniem w celu zapobieżenia zapaleniu elementów budowlanych wskutek przewodnictwa ciepłego.

d. Obowiązki pracowników prowadzących prace spawalnicze w zakresie przeciwpożarowym.

Do obowiązków pracowników nadzorujących prace spawalnicze należy:

- 1) posiadanie znajomości obowiązujących przepisów przeciwpożarowych oraz egzekwowanie przestrzegania tych przepisów przez podległych pracowników,
- 2) bezwzględnie przestrzegać zasad i obowiązków wynikających z rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 27 kwietnia 2000 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach spawalniczych (Dz. U. Nr 40, poz. 470), [11]
- 3) sprawdzać przed przystąpieniem do pracy, czy zostały wykonane wszystkie zabezpieczenia przewidziane dla danego toku prac,
- 4) ściśle przestrzegać wytycznych zabezpieczenia przeciwpożarowego określonych dla danego rodzaju prac spawalniczych,
- 5) we wszystkich wątpliwych sytuacjach, co do stopnia zagrożenia pożarowego i dróg rozprzestrzenienia się ognia, żądać pełnych informacji,
- 6) sprawdzać przed przystąpieniem do pracy, czy stanowisko spawalnicze wyposażone jest w odpowiedni sprzęt pożarniczy i środki gaśnicze,
- 7) rozpoczynanie prac spawalniczych tylko po otrzymaniu pisemnego zezwolenia., w przypadkach, kiedy wymaga tego „Instrukcja”,
- 8) prowadzić prace spawalnicze zgodnie z przepisami zawodu, sprzętem technicznie sprawnym posiadającym aktualne badania i atesty,
- 9) przestrzegać przepisy BHP prowadzonych prac i instrukcje bezpiecznej obsługi sprzętu spawarki, wytwornice acetylenu, butle z gazami technicznymi, palniki itd.),

- 10) poinstruowanie pomocników o wymaganiach przeciwpożarowych obowiązujących przy wykonywaniu robót spawalniczych,
  - 11) w trakcie spawania kontrolować proces obróbki i zachowanie się elementów konstrukcyjnych obiektu i jego wyposażenia,
  - 12) przerwać pracę w przypadku stwierdzenia sytuacji lub warunków stwarzających zagrożenie, możliwości powstania pożaru i zameldowanie o tym bezpośrednio przełożonemu lub zarządcy,
  - 13) zameldowanie bezpośrednio przełożonemu lub zarządcy o zakończeniu prac spawalniczych oraz informować o zaistniałych faktach zainicjowania ognia, ugaszonego w toku prowadzonych prac spawalniczych,
  - 14) dokładnie sprawdzać po zakończonej pracy stanowisko, jego otoczenie i terenu przyległego celem stwierdzenia, czy podczas spawania nie zainicjowano pożaru,
  - 15) przestrzegać postanowień rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych,
  - 16) wykonywać wszelkie polecenia przełożonych i organów kontroli w sprawach związanych z zabezpieczeniem przeciwpożarowym.
3. Do zadań pracowników wykonujących cięcie łukiem elektrycznym należą zadania tak jak dla spawaczy.

9. ZASADY DOTYCZĄCE ROZMIESZCZENIA I WYPOSAŻENIA OBIEKTÓW W PODRĘCZNY SPRZĘT GAŚNICZY, ZASADY ICH OBSŁUGI I UŻYCIA ORAZ SPOSÓB PODDAWANIA ICH PRZEGLĄDOM TECHNICZNYM I CZYNNOŚCIOM KONSERWACYJNYM.

Gaśnice

W myśl rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 16 czerwca 2003 roku [Dz. U. Nr 121 poz. 1138] obiekty powinny być wyposażone w podręczny sprzęt gaśniczy (gaśnice, agregaty gaśnicze i koce gaśnicze) w zależności od zagrożenia wybuchem, kategorii zagrożenia ludzi, wielkości obciążenia ogniowego oraz powierzchni.

Masa środka gaśniczego 2 kg (lub 3 dm³) powinna przypadać:

- w strefach pożarowych zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi ZL I i ZL III - na każde 100 m² powierzchni,
- w budynkach produkcyjnych i magazynowych o gęstości obciążenia ogniowego powyżej 500 MJ/m² - na każde 100 m²,
- w budynkach produkcyjnych i magazynowych o gęstości obciążenia ogniowego poniżej 500 MJ/m² - na każde 300 m².

Należy zaznaczyć, że rodzaj gaśnic winien być dostosowany do gaszenia tych grup pożarów, określonych w Polskich Normach dotyczących podziału pożarów, które mogą wystąpić w obiekcie. Dla Urzędu Gminy w Inowrocławiu wymagane jest 30 kg środka gaśniczego. Ponadto zgodnie z wymaganiami Polskiej Normy będącej odpowiednikiem normy europejskiej (EN) gaśnice wyprodukowane przed 1992 rokiem winny być wycofane z eksploatacji.

Zasady rozmieszczania podręcznego sprzętu gaśniczego:

- sprzęt powinien być umieszczony w miejscach łatwo dostępnych i widocznych, przy wejściach, przy przejściach i korytarzach, przy wyjściach na zewnątrz pomieszczeń;
- do sprzętu powinien być zapewniony dostęp o szerokości, co najmniej 1 m.;
- odległość dojścia do sprzętu nie powinna być większa niż 30 m;
- sprzęt umieszczać w miejscach nie narażonych na uszkodzenie mechaniczne oraz działanie źródeł ognia;
- miejsca ustawienia sprzętu oznakować zgodnie z PN.

Efektywność zadziałania gaśnic zależy:

- od osoby gaszącej (bliskie podejście do źródła ognia),
- od odległości strumienia środka gaśniczego od źródła pożaru,
- od czasu jaki upłynął od powstania pożaru do chwili skierowania na niego środka gaśniczego.

Wady gaśnic to:

- konieczność bliskiego podejścia do źródła ognia,
- krótki czas działania,

W zależności od konstrukcji i rodzaju użytego środka gaśniczego rozróżnia się następujące typy i rodzaje podręcznego sprzętu gaśniczego (gaśnic i agregatów gaśniczych):

- gaśnice proszkowe
- gaśnice śniegowe
- gaśnice pianowe i płynowe
- agregaty gaśnicze proszkowe
- agregaty gaśnicze śniegowe
- agregaty gaśnicze pianowe (płynowe).

Podział pożarów

Grupa pożarów	Rodzaj palącego się materiału i sposób jego spalania
A	Požary ciał stałych pochodzenia organicznego, przy spalaniu, których obok innych zjawisk występuje żarzenie (np. drewno, papier, karton, tektura, materiały drewnopodobne, tworzywa sztuczne, tkaniny)
B	Požary cieczy palnych i substancji stałych topiących się pod wpływem ciepła występującego przy pożarze (np. benzyna, aceton, alkohole, lakiery, oleje, tłuszcze, parafina)
C	Požary gazów (np. metan, acetylen, propan, wodór, gaz miejski)
D	Požary metali (np. sód, potas)
E	Požary kwalifikujące się do grup A-D, lecz w obrębie urządzeń elektrycznych pod napięciem.

W celu wykluczenia jakichkolwiek pomyłek środki gaśnicze stosowane w gaśnicach i agregatach posiadają takie samo oznakowanie, co grupa pożarów, które mają gasić i tak:

- **do gaszenia pożarów grupy A** stosuje się gaśnice płynowe lub pianowe - symbol na gaśnicy **AB**
- **do gaszenia pożarów grupy B** stosuje się zamiennie gaśnice płynowe, pianowe lub proszkowe- symbol na gaśnicy **ABC**
- **do gaszenia pożarów grupy C** stosuje się zamiennie gaśnice proszkowe lub śniegowe – symbol na gaśnicy **BC**

do gaszenia pożarów grupy E stosuje się gaśnice śniegowe lub proszkowe – symbol na gaśnicy BC

1. Zasady konserwacji gaśnic i agregatów

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z 16 czerwca 2003 roku w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2003r. Nr 121, poz.1138) urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice powinny być poddawane przeglądom technicznym i czynnościom konserwacyjnym zgodnie z zasadami określonymi w Polskich Normach dotyczących urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic, w odnośnej dokumentacji techniczno-ruchowej oraz instrukcji obsługi.

Przeglądy techniczne i czynności konserwacyjne, o których mowa wyżej powinny być przeprowadzane w okresach i w sposób zgodny z instrukcją ustaloną przez producenta, nie rzadziej niż raz w roku.

Na tej bazie, jak i w oparciu o uregulowania w normie DIN zaleca się:

1. Przed upływem okresu gwarancji (rok od daty produkcji) gaśnice proszkowe pod stałym ciśnieniem i gaśnice śniegowe powinny być poddane pierwszej okresowej kontroli. Wynikiem kontroli może być stwierdzenie konieczności naprawy.
2. Następne kontrole zalecane przeprowadzenie, co 6 miesięcy.
3. Gaśnice proszkowe z ładunkiem pomocniczym powinny być poddane pierwszej kontroli przed upływem okresu gwarancji (rok od daty produkcji), a następnie gaśnice z nabojem CO₂ - co 6 miesięcy
4. Okres konserwacji gaśnic może być skrócony w zależności od warunków atmosferycznych.
5. Dla zapewnienia sprawności sprzętu ppoż. oraz jego gotowości do użycie należy dokonać i przestrzegać warunków technicznych Dozoru Technicznego:
  - a) przeglądów stanu technicznego,
  - b) okresowej konserwacji,

c) czynności naprawczych.

Ad poz. a/ :

- w zakres przeglądu wchodzi ocena stanu technicznego gaśnic i ich gotowość do użycia;
- sprawdzenie ciśnienia w gaśnicach pod stałym ciśnieniem (wskazanie manometru),
- w gaśnicach pod zmiennym ciśnieniem - sprawdzenie stanu napełnienia gazu wyrzutowego w zbiornikach zasilających;
- sprawdzenie stanu węży, prądownic, głowic i zaworów;
- stan etykiet (czy są czytelne).

Ad. poz. b/:

- w zakres konserwacji wchodzi wymiana uszkodzonych elementów a także sprawdzenie stanu proszku gaśniczego (roztworu środka pianotwórczego, CO₂).

Ad.poz. c/ :

- czynności naprawcze wykonuje się wtedy, gdy zasadnicze elementy gaśnicy, takie jak prądownice, głowice, zawory - uległy zniszczeniu lub uszkodzeniu (niedopuszczalne są naprawy zbiorników ciśnieniowych a także zaworów bezpieczeństwa). Badanie zbiorników ciśnieniowych przenośnych należy przeprowadzać co 5 lat w zakładzie posiadającym uprawnienia U.D.T. zgodnie z warunkami technicznymi Dozoru Technicznego (DT-UC-90/ZP/06 p.3.1.3.5).

6. Przeglądy gaśnic śniegowych zaleca się dokonywać co 6 miesięcy. Przy stwierdzeniu ubytku masy ładunku CO₂ o 10% lub więcej gaśnicę należy oddać do ponownego ładowania. Sprawdzić plomby na gaśnicy, jeżeli plomba jest zerwana a waga gaśnicy jest zgodna z tabliczką znamionową, zaplombować ponownie.

UWAGA: Jeżeli gaśnica nie ma odpowiedniej masy ładunku lub nie posiada ważnej legalizacji, butlę należy oddać do specjalistycznego pawilonu handlowego celem legalizacji i załadowania CO₂.

7. Przegląd, konserwacja i naprawa sprzętu mogą być wykonywane przez upoważnionego konserwatora, który powinien legitymować się pisemnym upoważnieniem producenta i ukończeniem kursu w zakresie ochrony ppoż., które zezwalają na wykonywanie czynności związanych z utrzymaniem gaśnic w stanie gotowym do użycia.

Konserwator ponosi odpowiedzialność za prawidłowe z punktu widzenia bezpieczeństwa pracy i ochrony przeciwpożarowej sprawdzenie, konserwacje i naprawy powierzonych mu gaśnic i agregatów. Dlatego, użytkownik gaśnic nie może podejmować żadnych działań, które mogłyby ograniczyć zakres kontroli i kryteria oceny stanu technicznego sprzętu.

Użytkownik po przeprowadzonych czynnościach kontrolnych, konserwacyjnych lub naprawczych powinien wymagać od konserwatora poświadczenia wykonania prac związanych z utrzymaniem gaśnic w stanie gotowości.

Jako dowód wykonania ww. prac konserwator zobowiązany jest do wydania informacji na etykiecie samoprzylepnej lub w innej formie, która musi zawierać:

- imię i nazwisko konserwatora;
- datę ostatniego badania;
- datę kolejnego badania.

UWAGA: po naprawie i konserwacji parametry i cechy techniczne, które stanowiły podstawę wydania świadectwa CNBOP muszą być utrzymane. Muszą być stosowane takie same środki gaśnicze, gazy itp., które zostały potwierdzone w ŚWIADECTWIE DOPUSZCZENIA.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ORAZ ZASADY UŻYCIA I OBSŁUGI PODRĘCZNEGO SPRZĘTU GAŚNICZEGO

Podręczny sprzęt gaśniczy służy do gaszenia pożarów w zarodku, tzn. w pierwszej fazie ich powstania.

Do podręcznego sprzętu gaśniczego można zaliczyć:

- ↻ gaśnice i agregaty gaśnicze,
- ↻ hydronetki,
- ↻ koce gaśnicze
- ↻ hydranty wewnętrzne.

Gaśnice są to przenośne urządzenia gaszące, o masie środka gaśniczego nie przekraczającego 20 kg, które po uruchomieniu samodzielnie wyrzucają środek gaśniczy na skutek działania ciśnienia gazu znajdującego się w zbiorniku gaśnicy lub zmagazynowanego w oddzielnym pojemniku.

Agregaty gaśnicze są to gaśnice o większej masie środka gaśniczego, podobnej konstrukcji i zasadzie działania, ze względu na większą masę wyposażone w koła i uchwyty służące do ręcznego przetaczania.

Przy ustalaniu rodzaju sprzętu gaśniczego należy stosować następujące zasady:

- ❖ **Do gaszenia pożaru grupy A** (pożary ciał stałych pochodzenia organicznego przy spalaniu których występuje zjawisko żarzenia np.

drewno, papier, węgiel, tworzywo sztuczne) stosuje się gaśnice płynowe lub pianowe,

- ❖ **Do gaszenia pożaru grupy B** (pożary cieczy palnych i substancji stałych topiących się wskutek ciepła wydzielanego podczas pożaru, np. benzyna, olej, naftalen, alkohol, aceton, lakier, tłuszcze) stosuje się zamiennie gaśnice płynowe, pianowe, śniegowe, proszkowe lub halonowe,
- ❖ **Do gaszenia pożarów grupy C** (pożary gazów palnych, np. propanu, acetyleny, gazu ziemnego) stosuje się zamiennie gaśnice proszkowe, śniegowe lub halonowe,
- ❖ **Do gaszenia pożarów grupy D** (pożary metali lekkich np. magnezu, sodu, potasu, litu) stosuje się gaśnice proszkowe specjalnie do tego celu przeznaczone,
- ❖ **Do gaszenia pożarów poszczególnych grup z indeksem E** (pożary urządzeń elektrycznych pod napięciem i innych materiałów znajdujących się w pobliżu tych urządzeń) stosuje się zamiennie gaśnice śniegowe, halonowe lub proszkowe.

Gaśnice proszkowe

Gaśnice i agregaty proszkowe cechuje wysoka skuteczność gaśnicza proszków, opierająca się przede wszystkim na ich działaniu inhibitującym (przerywającym) proces palenia, będącym reakcją chemiczną. Proszki grupy ABC przeznaczone są do gaszenia pożarów materiałów stałych, cieczy i gazów palnych oraz urządzeń elektrycznych pod napięciem. Gaśnice i agregaty proszkowe stosuje się przede wszystkim tam, gdzie zachodzi obawa uszkodzenia materiałów i urządzeń szczególnie cennych, które przy stosowaniu innych środków gaśniczych, a zwłaszcza wody i piany mogą ulec zniszczeniu.

Uruchamianie gaśnic proszkowych i agregatów jest równe w zależności od typu gaśnicy. Gaśnice GP-1 i GP-2 uruchamia się pociągając na dźwignię zabezpieczającą

do zerwania plomby i naciśnięcie dźwigni mechanicznej. Gaśnice GP-6 i GP-12 uruchamia się wbijając ręką zbijak i uruchamiając dźwignię prądownicy. Uruchomienie agregatu proszkowego następuje przez odkręcenie zaworu butli z azotem, a po osiągnięciu na manometrze odpowiedniego ciśnienia (16 kg/cm^2) - przez naciśnięcie dźwigni zaworu prądownicy.

Gaśnice proszkowe. Agregaty proszkowe

ZALETY

- nietoksyczność, neutralność
- duża zdolność penetracji ognia, chłodzenie i tworzenie warstwy izolacyjnej przed ogniem
- możliwość gaszenia urządzeń elektrycznych
- proszki fosforanowe posiadają zwiększoną odporność na wilgoć, wstrząsy i gaszą pożary grupy A
- gasi skutecznie pożary gazów

ZASTOSOWANIE

- proszki fosforanowe gaszą pożary grupy A, B, C
- proszki węglanowe gaszą pożary grupy B, C
- urządzenia elektryczne pod napięciem do 1 kV
- pożary grup D (proszek D)

PRZECIWWSKAZANIA

- nie powinno się gasić:
  - części ruchomych maszyn
  - komputerów i sprzętu elektronicznego

DZIAŁANIE

- wyciągnąć zawleczkę bezpieczeństwa
- nacisnąć dźwignię
- uwolniony proszek i jego wydajność kontroluje się zaworem

Gaśnice śniegowe

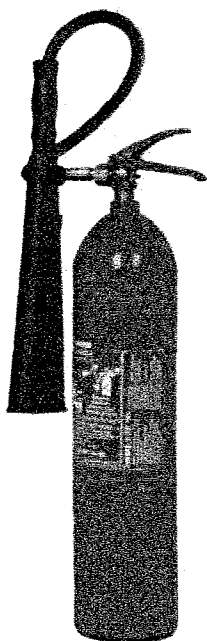
Gaśnice i agregaty śniegowe przeznaczone są do gaszenia w zarodku pożarów cieczy palnych, gazów (np. metan, propan, acetylen) oraz pożarów instalacji i urządzeń elektrycznych znajdujących się pod napięciem. Działanie gaśnicze dwutlenku węgla polega na silnym oziębieniu palących się materiałów oraz zmniejszeniu stopnia nasycenia mieszaniny palnej tlenem.

Zabrania się gaszenia tymi gaśnicami palącej się na człowieku odzieży.

Nowe typy gaśnic śniegowych uruchamiane są przy pomocy zaworów szybkootwieralnych.

Typy gaśnic (2)

Gaśnice śniegowe. Agregaty śniegowe

ZALETY

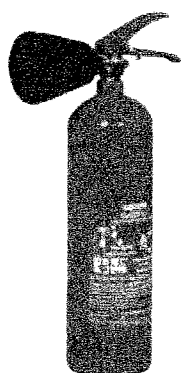
- środek gaśniczy nie wymaga do uwolnienia czynnika wyzwalającego
- zbija mechanicznie płomień dzięki sile podmuchu
- działa tłumiąco wypychając tlen gazem obojętnym
- działa chłodząco, temperatura CO₂: -78°C
- nie pozostawia śladów po użyciu
- stosuje się do gaszenia urządzeń pod napięciem

ZASTOSOWANIE

- pożary grupy B i C
- urządzenia i instalacje pod napięciem do 1 kV

PRZECIWWSKAZANIA

- nie wolno gasić:
  - pożarów siarki, węgla, metali lekkich, materiałów, obok których są związki cyjanków
  - palących się ludzi
  - silnie rozgrzanych elementów konstrukcji urządzeń

DZIAŁANIE

- wyciągnąć zawleczkę
- nacisnąć dźwignię uwalniającą CO₂
- wydajność kontrolować zaworem

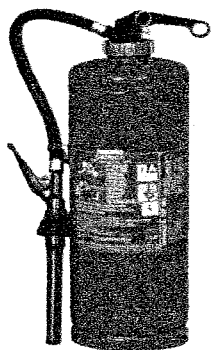
Gaśnice płynowe (pianowe)

Przeznaczone są do gaszenia pożarów ciał stałych, np. tworzyw sztucznych, tkanin, papieru, drewna oraz cieczy palnych. Działanie gaśnicze polega na schłodzeniu palącego się materiału oraz na odcięciu dopływu powietrza do strefy spalania.

Zabrania się gaszenia tymi gaśnicami urządzeń elektrycznych znajdujących się pod napięciem.

Typy gaśnic (1)

Gaśnice pianowe. Agregaty pianowe

ZALETY

- zapewnia szybkie chłodzenie przez skroplenie środka w kontakcie z pożarem
- tworzy powłokę odcinającą wydzielanie par palnych cieczy i uniemożliwia ponowne zapalenie
- może być użyta do gaszenia urządzeń elektrycznych, jeżeli posiadają informacje o dopuszczeniu

ZASTOSOWANIE

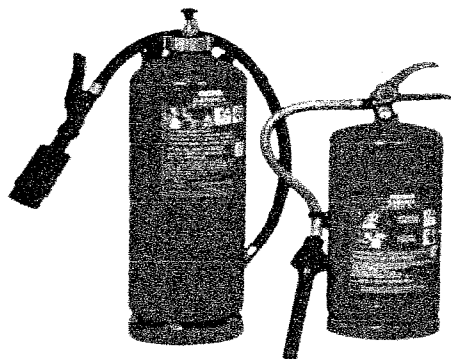
- pożary grupy A, B

PRZECIWWSKAZANIA

- nie gasić:
  - ciał reagujących z wodą, jak np. sól, potas, karbol, wapno
  - ciał palących się w postaci żaru w wysokich temperaturach
  - instalacji i urządzeń elektrycznych pod napięciem

DZIAŁANIE

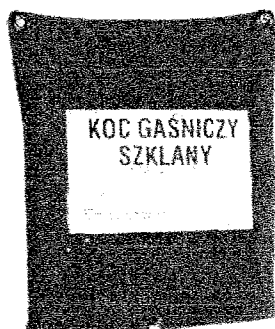
- wyciągnąć zawleczkę bezpieczeństwa
- nacisnąć dźwignię
- skierować zawór na źródło ognia naciskając dźwignię

Koc gaśniczy

Koc gaśniczy, wykonany w postaci płachty z włókna szklanego o powierzchni około 2 m². Jest całkowicie niepalny. Przechowuje się go w specjalnych futerałach i zawiesza się na ścianach wewnątrz budynku. Koc gaśniczy służy do tłumienia pożaru w zarodku przez odcięcie dopływu powietrza do palącego się przedmiotu. Można go używać m.in. do gaszenia pożarów silników spalinowych i elektrycznych i płynów łatwopalnych znajdujących się w niewielkich naczyniach, związków chemicznych, materiałów stałych.

W celu użycia koca gaśniczego należy chwycić go oburącz za uchwyty zwisające u dołu futerału i szarpnąć w dół, co spowoduje pęknięcie cięgna plomby i wysunięcie się koca z futerału; następnie należy rozwinąć koc przez strzepnięcie, podbiec do ognia i narzucić go na palący się przedmiot. Przez przyduszenie obrzeży trzeba starać się dokładnie odizolować miejsce pożaru od dostępu powietrza.

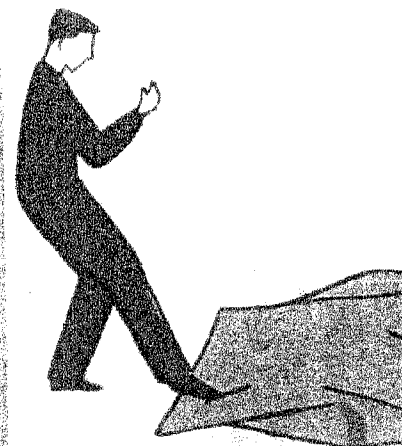
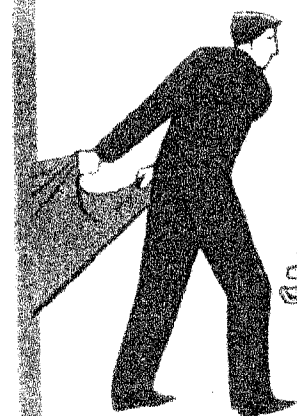
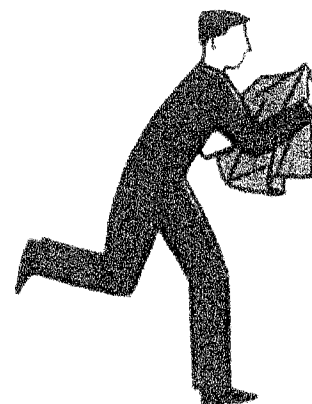
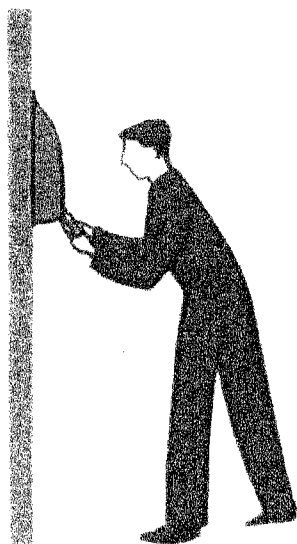
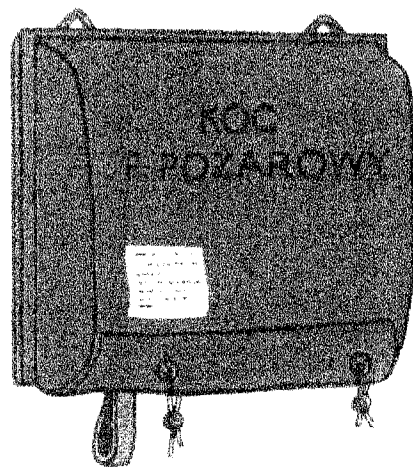
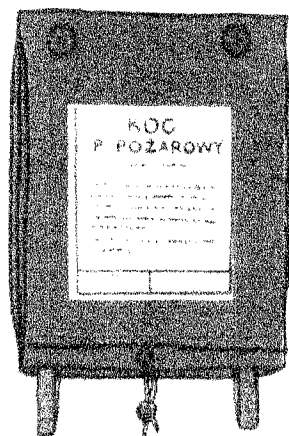

KOC GAŚNICZY

W razie pożaru należy:

- ✦ ująć koc za uchwyty i wyciągnąć z futerału, zrywając plombę
- ✦ podbiec z kocem do ognia, od strony wiatru
- ✦ rozwinąć koc przez strzepnięcie
- ✦ narzucić koc na palący się przedmiot
- ✦ otulić obrzeża koca dookoła palącego się przedmiotu, odcinając w ten sposób dostęp powietrza
- ✦ pozostawić koc aż do zupełnego wygasnięcia ognia

Zachować ostrożność, gdyż istnieje niebezpieczeństwo poparzenia przez ignie zaparcie. Nie wyдостаia się spod nuzezu kora.

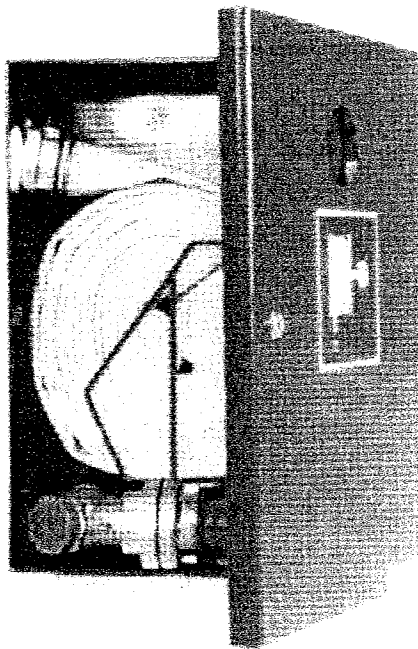
Hydrant wewnętrzny

Budynek, który posiada wewnętrzną sieć wodociagową przeciwpożarową może być wyposażony też w hydranty wewnętrzne. Wężę hydrantów wewnętrznych powinny być poddane próbie ciśnieniowej zgodnie z Polską Normą nie rzadziej niż raz na 5 lat. Ponadto powinno się dokonywać corocznie przeglądów i konserwacji hydrantów przez osobę kompetentną. Wąż hydrantu powinien być całkowicie rozwinięty, hydrant poddany ciśnieniu i sprawdzony według następujących punktów, czy:

- urządzenie nie jest zastawione, nie uszkodzone a elementy nie są skorodowane lub przeciekające,
- instrukcje obsługi są czyste i czytelne,
- miejsce umieszczenia jest wyraźnie oznakowane,
- mocowania do ściany są odpowiednie do ich przeznaczenia i pewnie zamontowane,
- wypływ wody jest odpowiedni i dostateczny (wskazane jest użycie miernika przepływu oraz miernika ciśnienia),
- miernik ciśnienia (jeżeli jest zastosowany) pracuje prawidłowo i w swoim zakresie pomiarowym,
- wąż na całej długości nie wykazuje oznak uszkodzeń, zniekształceń, zużycia ani pęknięć. Jeżeli wąż wykazuje jakies uszkodzenia, powinien być wymieniony na nowy lub poddany próbie ciśnieniowej na maksymalne ciśnienie robocze,
- zaciski, lub taśmowanie węża są prawidłowego typu i właściwie zaciśnięte,
- zwijadło węzowe obraca się lekko w obu kierunkach,
- w przypadku ręcznych zwijadeł zawór odcinający jest właściwego typu i czy działa łatwo i prawidłowo,
- jeżeli hydrant wyposażony jest w szafkę, czy nie nosi ona oznak uszkodzenia i czy drzwiczki szafki łatwo się otwierają,

- prądownica jest właściwego typu i czy łatwo się nią posługiwać,
- praca prowadnic węża jest prawidłowa, upewnić się, że są one właściwie i pewnie zamocowane,
- pozostawić hydrant wewnętrzny w stanie gotowym do natychmiastowego użycia. Jeżeli konieczne są poważniejsze naprawy, hydrant powinien być oznakowany „USZKODZONY” i kompetentna osoba powinna powiadomić o tym właściciela.

Uruchamianie hydrantu wewnętrznego odbywa się przez dwie osoby, z których jedna po otwarciu szafki hydrantowej rozwija wąż hydrantowy, a druga obsługuje zawór hydrantowy.

Hydrant zasilany jest wodą z sieci wodociągowej, a siła rzutu strumienia wody zależna jest od ciśnienia panującego w sieci wodociągowej.

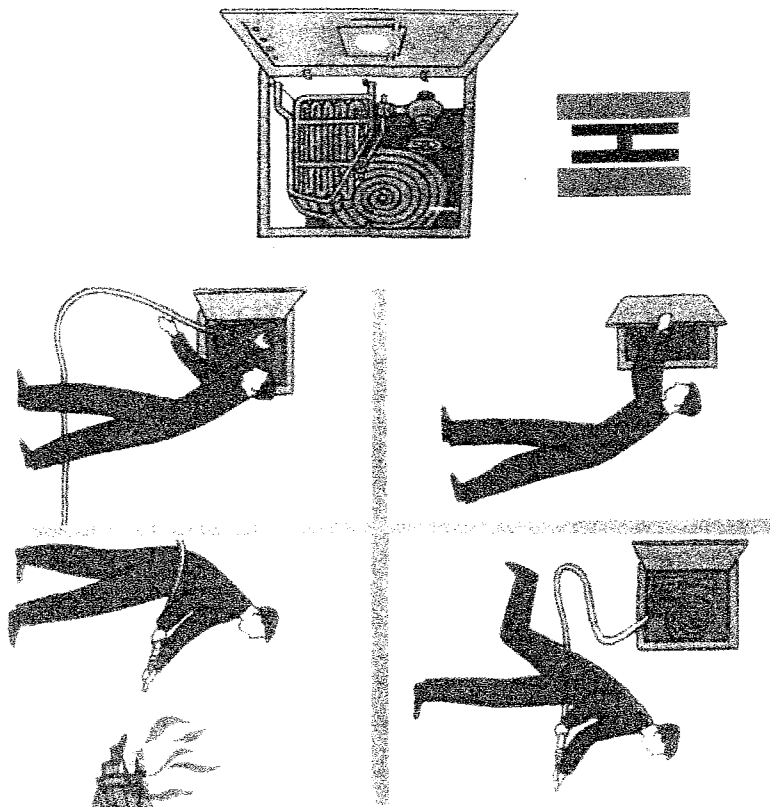
HYDRANT WEWNĘTRZNY

W razie pożaru należy

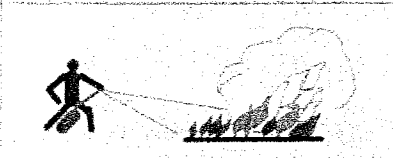
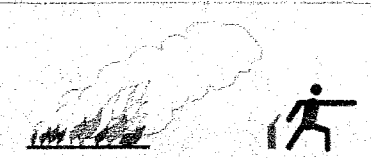

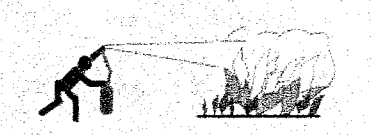
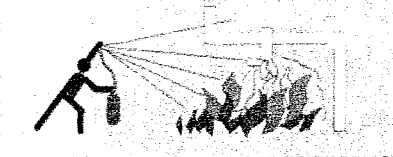

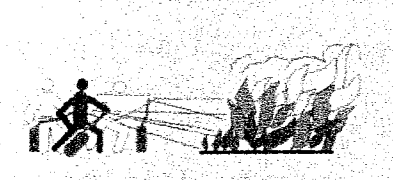
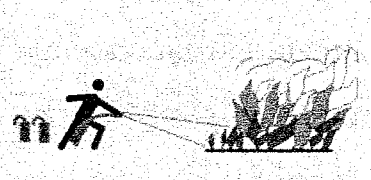

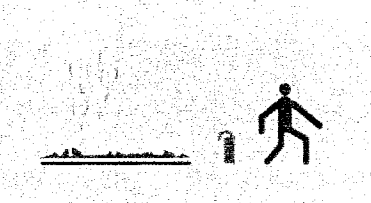
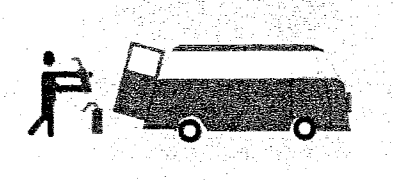
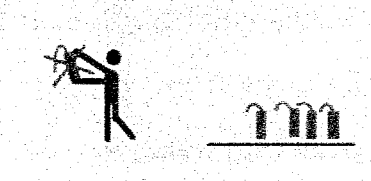
- * otworzyć drzwiczki, zrywając piombę
- * chwycić prądownicę i podbić z nią do ognia, rozwijając wąż
- * wyrownać skręty i załamania węża
- * otworzyć zawór przez obrócenie kółka w lewo
- * strumień wody skierować w ogień

W razie potrzeby przedłużyć wąż, włączając zapasowy odcinek pomiędzy zawór i odciłek pierwszy. Przedłużając wąż należy zamknąć dopływ wody.

Hydrantu nie wolno używać do gaszenia instalacji elektrycznych wodą naprężoną - grozi to porażeniem!

Zasady gaszenia ognia za pomocą podręcznego sprzętu gaśniczego.

	DOBRZE	ŹLE
Gasić ogień w kierunku wiatru (z wiatrem)		
Pałące się powierzchnie gasić rozpoczynając od brzegu!		
Požary substancji kapieżnych i płynących gasić strumieniem skierowanym od góry do dołu!		
Požary ścian gasić strumieniem skierowanym od dołu do góry!		
Stosować wystarczającą liczbę gaśnic - nigdy jedną po drugiej!		
Zwracać uwagę na możliwość ponownego rozpalenia się ognia!		
Nigdy nie wieszac gaśnic po ich użyciu na stałe miejsce. Najpierw zlecić ich ponowne napełnienie!		

10. ORGANIZACJA I WARUNKI EWAKUACJI.

Czas ewakuacji jest to okres czasu od momentu zasygnalizowania konieczności ewakuacji do osiągnięcia przez wszystkie osoby przebywające w obiekcie lub jego części wyjścia końcowego lub miejsca bezpiecznego. Jest on ściśle uzależniony od charakterystyki pożarowej budynku, stanu dróg ewakuacyjnych ilości osób w budynku, wskaźnika przepustowości, wskaźnika zagęszczenia pomieszczenia oraz od przygotowania personelu do prowadzenia skutecznych działań.

Pracownicy Urzędu w początkowej fazie organizacji akcji ewakuacyjno-ratowniczej (do czasu przybycia wyspecjalizowanych ekip ratowniczych) zdani są tylko na własne siły. Muszą umiejętnie rozdzielić czas na alarmowanie służb ratowniczych, otoczenia i przystąpienie do ewentualnego gaszenia pożaru, oraz do prowadzenia ewakuacji. Kolejność wykonywanych czynności będzie ściśle uzależniona od ilości pracowników. Od ich opanowania, znajomości zasad postępowania oraz prawidłowego zadziałania uzależniona jest skuteczność akcji ratowniczo-gaśniczej.

Bezpieczeństwo ewakuacji jest zawsze determinowane przez czas pomiędzy momentem uświadomienia sobie przez człowieka zagrożenia ze strony pożaru bądź odebraniem alarmu o pożarze, a czasem, w którym ucieczka jest już niemożliwa na skutek działania czynników pożarowych. Odpowiednie warunki ewakuacji - jest to zespół przedsięwzięć oraz środków techniczno-organizacyjnych zapewniający szybkie i bezpieczne opuszczenie strefy zagrożonej lub objętej pożarem. Właściwe zaprojektowanie i utrzymanie w odpowiednim stanie dróg i dojsć ewakuacyjnych gwarantujących bezpieczną ewakuację osób z budynków stanowi jeden z podstawowych wymogów w zakresie ochrony przeciwpożarowej stawianych obiektom budowlanym.

10.1. Wymagania dla dróg i wyjść ewakuacyjnych.

Na drogach komunikacji ogólnej służących celom ewakuacji zabronione jest stosowanie łatwopalnych elementów wystroju wewnątrz, a okładziny ścian powinny być wykonane, co najmniej z materiałów trudno zapalnych. Wiąże się to z

wyeliminowaniem możliwości rozprzestrzeniania się ognia po drogach ewakuacyjnych oraz wyeliminowaniem możliwości odcięcia dróg ewakuacji dla osób mogących przebywać w poszczególnych pomieszczeniach budynku.

Zapewnienie odpowiednich warunków ewakuacji, to zespół przedsięwzięć oraz środków organizacyjno technicznych zapewniających szybkie i bezpieczne opuszczenie strefy zagrożonej lub objętej pożarem. Z pomieszczeń, w których mogą przebywać ludzie należy zapewnić bezpieczne wyjście prowadzące bezpośrednio na poziome (korytarze) drogi komunikacji ogólnej zwane dalej „drogami ewakuacyjnymi”.

W celu zapewnienia sprawnej i bezpiecznej ewakuacji na drogach komunikacji ogólnej służących celom ewakuacji oraz na drogach ewakuacyjnych zabrania się:

- ⇒ składowania jakichkolwiek materiałów palnych,
- ⇒ zamykania drzwi (zasadniczych i dodatkowych) w sposób uniemożliwiający ich natychmiastowe użycie,
- ⇒ utrudniania lub uniemożliwiania dostępu do wyjść ewakuacyjnych.

Drogi ewakuacyjne powinny odpowiadać następującym warunkom technicznym:

- ✓ Szerokość poziomych dróg ewakuacyjnych oblicza się przyjmując 0,6 m na 100 osób mogących przebywać na danej kondygnacji budynku, jednak szerokość ta nie może być mniejsza niż 1,4 m. Szerokość poziomej drogi ewakuacyjnej może być zmniejszona do 1,2 m, jeżeli jest ona przeznaczona do ewakuacji nie więcej niż 20 osób.
- ✓ Wysokość dróg ewakuacyjnych nie może być mniejsza niż 2,2 m, natomiast wysokość przejścia, drzwi lub lokalnego obniżenia - 2 m.
- ✓ Wysokość dróg ewakuacyjnych nie może być mniejsza niż 2,2 m, a przy lokalnym obniżeniu 2,0 m.
- ✓ Jeżeli na drodze ewakuacyjnej stosuje się w jednym przejściu mniej niż 3 stopnie, to różnica poziomów powinna być wyraźnie oznakowana.
- ✓ Na drogach ewakuacyjnych zabrania się wykonywania: - podnoszonych i obrotowych drzwi ewakuacyjnych,

- ⇒ podnoszonych i obrotowych drzwi ewakuacyjnych,
  - ⇒ schodów ze stopniami zabiegowymi, jeżeli są jedyną drogą ewakuacji,
  - ⇒ spoczników ze schodami,
  - ⇒ drzwi rozsuwanych, jeżeli służą one wyłącznie ewakuacji, jest zabronione.
- ✓ Drogi i wyjścia ewakuacyjne powinny być oznakowane zgodnie z PN-ISO 8421-6:1997.

10.2. Pożarnicze tablice informacyjne.

Do podawania informacji o kierunkach dróg ewakuacyjnych, rozmieszczenia podręcznego sprzętu gaśniczego, urządzeń alarmowania pożarowego oraz punktów czerpania wody służą pożarnicze tablice informacyjne, wykonane zgodnie z PN w postaci znaków.

Znaki ewakuacyjne mają za zadanie ukierunkować w każdym obiekcie ruch strumieni ludzkich zgodnie z przyjętą koncepcją ewakuacji. Szczególnie ważne jest zwrócenie uwagi w tych miejscach, w których prowadzi więcej niż jedna droga ewakuacyjna.

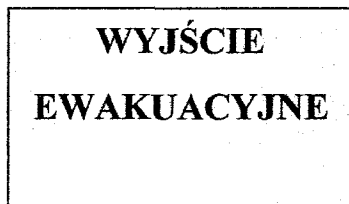
Podstawowa zasada określająca rozmieszczenie znaków ewakuacyjnych wynika z bezpośrednio sformułowania zawartego w polskich przepisach, mówiącego o konieczności dostarczenia informacji niezbędnych do ewakuacji; z każdego miejsca na drodze ewakuacyjnej, w którym może pojawić się wątpliwość, co do kierunku ewakuacji, powinien być widoczny znak ewakuacyjny.

Znaki ochrony przeciwpożarowej wskazują miejsca rozmieszczenia podręcznego sprzętu gaśniczego, hydrantów wewnętrznych i zewnętrznych. Poszczególne znaki powinny mieć rozmiary, kolorystykę i właściwości specjalne (fotoluminescencyjne) zgodnie z wymaganiami szczegółowymi zawartymi w:

- a) PN-92/N-01256/02 - Znaki bezpieczeństwa „EWAKUACJA” [14],
- b) PN-92/N-01256/01 - Znaki bezpieczeństwa „OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA” [13],

c) PN-N-01256404:1997 - Znaki bezpieczeństwa „TECHNICZNE ŚRODKI PRZECIWPOŻAROWE” [15].

**Znaki bezpieczeństwa „EWAKUACJA” zgodnie z PN-92/N-01256-02
„WYJŚCIE EWAKUACYJNE”**

Do oznakowania wyjść prowadzących z budynku, strefy pożarowej - na obudowaną i zamkniętą drzwiami klatkę schodową lub na zewnątrz.

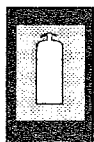
„KIERUNEK DO WYJŚCIA DROGI EWAKUACYJNEJ SCHODAMI W DÓŁ LUB W GÓRĘ”

Wskazuje kierunek drogi ewakuacyjnej, na której znajdują się schody prowadzące w dół lub w górę w kierunku lewym lub prawym.

**Znaki bezpieczeństwa „OCHRONA PRZECIWPOŻAROWA”
zgodnie z PN-92/N-01256-01.**

„GAŚNICA”

Znak zawieszony nad punktem ustawienia lub zawieszenia gaśnicy.

„PALENIE TYTONIU WZBRONIONE”

Do stosowania w miejscach, gdzie palenie tytoniu może wywołać zagrożenie pożarowe.

Znaki bezpieczeństwa „TECHNICZNE ŚRODKI PRZECIWPÓŻAROWE”

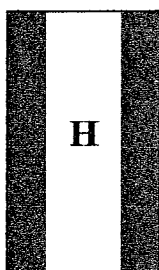
zgodnie z PN-N 01256-4:1997

„PRZECIWPÓŻAROWY WYŁĄCZNIK PRĄDU”

Oznaczenie głównego wyłącznika prądu elektrycznego w budynku lub innym obiekcie.

HYDRANT ZEWNĘTRZNY.

Oznakowanie hydrantów zewnętrznych nadziemnych lub podziemnych. może występować w postaci planszy na ścianie budynku lub trójściennego znaku przestrzennego (na każdej ścianie powielony ten sam znak).

10.3. Zasady rozmieszczania znaków ewakuacyjnych.

Znaki ewakuacyjne, podobnie jak inne oznakowania systemu fotoluminescencyjnego, powinny być tak usytuowane w stosunku do źródeł światła, by zapewniało to ich dostateczną luminancję. Ponieważ oświetlenie płaszczyzn pionowych może być nawet ponad dwa razy mniejsze niż płaszczyzn poziomych, przy oświetleniu dróg ewakuacyjnych zgodnym z PN, nie we wszystkich miejscach na ścianach natężenie oświetlenia będzie dostateczne. Należy, więc dążyć do umieszczania znaków fotoluminescencyjnych możliwie blisko źródeł światła. Niecelowe jest umieszczanie znaków ewakuacyjnych równoległe do kierunku ruchu.

Znaki znajdujące się na ścianie prostego korytarza mogą być pomocne jedynie dla osób dochodzących do niego pod kątem prostym, Np. informując o kierunku ewakuacji osoby wychodzące z pomieszczeń przylegających do tego korytarza. Potrzeba takiego oznakowania istnieje szczególnie w tych miejscach korytarza, w których kierunek ewakuacji może nasuwać wątpliwości, Np. gdy widoczne są oznakowane drzwi na przeciwległych końcach korytarza a ludzie - zgodnie z planem ewakuacji - powinni przemieszczać się tylko w jednym, określonym kierunku.

Podświetlane znaki ewakuacyjne, stosowane w pomieszczeniach użytkowanych przy zgaszonym oświetleniu podstawowym, zgodnie z PN powinny mieć grafikę i zastosowanie identyczne, jak znaki ewakuacyjne nie podświetlane. Podświetlanie znaku może być realizowane zarówno od strony powierzchni czołowej, jak i od tyłu (światłem przechodzącym), przy czym, znak podświetlany od tyłu (światłem przechodzącym) może mieć wymiary dwukrotnie mniejsze od wymaganych dla umieszczonego w tym samym miejscu znaku podświetlanego od strony powierzchni czołowej.

Wykorzystanie w tym celu znaków fotoluminescencyjnych stanowi dodatkowe zabezpieczenie na wypadek niesprawności podświetlenia po zaniku oświetlenia podstawowego.

Poszczególne znaki ewakuacyjne powinny być zastosowane do:

1. Znak „WYJŚCIE EWAKUACYJNE” - należy stosować do oznakowania następujących drzwi, przegradzających ustaloną drogę ewakuacji ludzi:
  - a) wyjść ewakuacyjnych z pomieszczeń, w których wymagane są, co najmniej dwa takie wyjścia,
  - b) wyjść prowadzących z budynku, innego obiektu budowlanego oraz terenu - na zewnątrz,
  - c) wyjść prowadzących do innej strefy pożarowej, w tym - na obudowaną i zamkniętą drzwiami klatkę schodową w budynku o wysokości ponad 25 m (wysokim lub wysokościowym).

2. Znak „DRZWI EWAKUACYJNE” wraz ze znakiem „KIERUNEK DROGI EWAKUACYJNEJ” - należy stosować do oznakowania drzwi, przegradzających ustaloną drogę ewakuacji, nie wymienionych w pkt 1, w tym także drzwi wyjściowych z przedsionka. Sposób umieszczenia wymienionych znaków jak w pkt 1.
3. Znaki: „KIERUNEK DO WYJŚCIA DROGI EWAKUACYJNEJ” „SCHODAMI W DÓŁ” lub „W GÓRĘ” - należy stosować w miejscach, w których kierunek ewakuacji może nasuwać wątpliwości:
  - a) gdy nie jest widoczny znak „WYJŚCIE EWAKUACYJNE” lub znak „DRZWI EWAKUACYJNE”,
  - b) gdy widoczny jest więcej niż jeden taki znak, a ludzie - zgodnie z planem ewakuacji -powinni przemieszczać się tylko w kierunku jednego z nich.

Znaki te umieszczane są na ścianach (w miarę możliwości na wysokości ok. 150 cm, odpowiadającej średniej wysokości normalnej linii środkowej widzenia) lub nad drogą ewakuacyjną (na wysokości, co najmniej 200 cm), tam gdzie to jest możliwe - prostopadle do kierunku ruchu informowanych ludzi. W przypadku, gdy ten ostatni warunek nie jest spełniony, znak musi mieć rozmiary dodatkowo powiększone tak, by jego rzut na płaszczyznę prostopadłą do kierunku ruchu ludzi, miał rozmiary wynikające z obliczeń zgodnie z PN.

4. Znak „KIERUNEK DO WYJŚCIA DROGI EWAKUACYJNYMI SCHODAMI W DÓŁ”, (a także „KIERUNEK DO WYJŚCIA DROGI EWAKUACYJNEJ SCHODAMI W GÓRĘ”) powinien być umieszczany:
  - a) na ścianie przylegającej do tego biegu schodów, na który prowadzi droga ewakuacyjna, jeżeli będzie on wtedy widoczny z korytarza lub pomieszczeń wychodzących bezpośrednio na schody,
  - b) nad drogą ewakuacyjną, prostopadle do kierunku ruchu ludzi, w osi tego biegu schodów, na który prowadzi droga ewakuacyjna,
  - c) nad drzwiami przegradzającymi drogę ewakuacji, jeżeli bezpośrednio za nimi znajdują się schody:

- usytuowane na przedłużeniu dotychczasowej drogi,
- usytuowane prostopadle do dotychczasowej drogi, przy czym droga ewakuacyjna prowadzi na bliższy z biegów tych schodów.

10.4. Sposoby prowadzenia ewakuacji zorganizowanej i indywidualnej.

Ewakuacja jest elementem akcji ratowniczo-gaśniczej. Polecenie o konieczności ewakuacji ludzi i mienia podejmuje kierujący akcją ratowniczo-gaśniczą:

- w pierwszej fazie akcji - najwyższy funkcją pracownik,
- w drugiej fazie - Dowódca przybyłej JRG PSP

Ewakuację zorganizowaną prowadzą odpowiednio do tego przygotowany teoretycznie i praktycznie zastępy JRG.

W ramach tej ewakuacji, jeżeli zajdzie taka konieczność ratowane są wszystkie osoby przebywające w budynku i cały personel.

Ewakuację indywidualną rozpoczyna prowadzić każda osoba w chwili, kiedy widzi powstające lub rozprzestrzeniające się zagrożenie. W takiej sytuacji przestrzegając podstawowych zasad bezpieczeństwa oraz kierując się zdrowym rozsądkiem należy udać się do najbliższego wyjścia ewakuacyjnego lub innego wyjścia (Np. okna, jeżeli znajduje się na parterze) i opuścić zagrożoną strefę.

Po znalezieniu się w miejscu bezpiecznym należy zgłosić się do kierującego akcją ratowniczą w celu poinformowania, że samemu opuściło się obiekt.

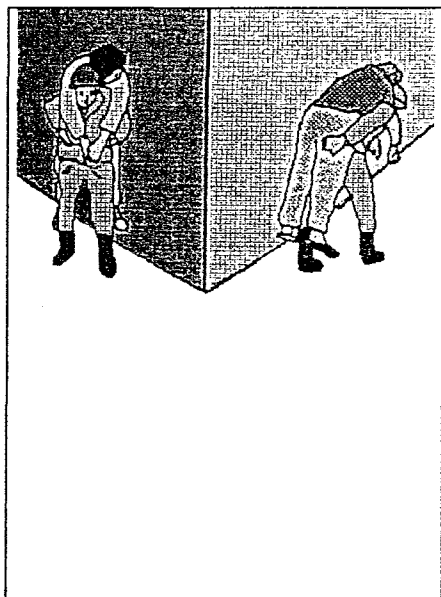
Ewakuację należy rozpocząć z pomieszczeń:

- 1) które są bezpośrednio objęte pożarem,
- 2) do których istnieje możliwość rozprzestrzeniania się ognia, dymów pożarowych (gazowych produktów spalania) i substancji toksycznych,
- 3) które mogą być odcięte przez ogień,

O kolejności ewakuowanych grup decyduje kierownik akcji ratowniczej. W przypadku odcięcia dróg ruchu (ewakuacji) dla pojedynczych osób grup ludzi należy niezwłocznie dostępnymi środkami (telefonicznie, głosem lub przy pomocy posłańca) powiadomić o zaistniałym fakcie dowodzącego akcją ratowniczą.

Z chwilą przybycia jednostek straży pożarnej, kierownictwo akcją przejmuje ich dowódca, któremu należy przekazać informację o dotychczasowej działalności i stanie zagrożenia ludzi. Przybycie jednostek straży pożarnej nie zwalnia pracowników od dalszej pracy w zakresie ewakuacji. Nadal powinni wykonywać czynności, ściśle w myśl poleceń kierującego akcją ratowniczo-gaśniczą.

10.5. Sposoby ewakuacji poszkodowanych.

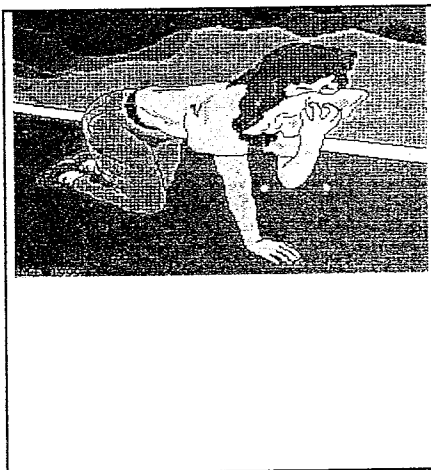
Ratowany zakłada ręce od tyły przez ramiona ratownika, aby zwisały one na piersi ratującego. Ciało powinno spoczywać na plecach ratownika w taki sposób, aby nogi zwisały 15 - 20 cm nad ziemią. W określonych wypadkach ratujący przytrzymuje zwisające ręce przenoszonego, może też czynić to ręką, używając drugiej do lepszego ułożenia i przytrzymania ratowanego na plecach lub złapania się poręczy, Np. przy schodzeniu po schodach.

Rys. 1 Podczas przenoszenia „uchwytem łumokowym”.

Ratowany leży na plecach ratownika i przytrzymuje się rękami za jego szyję. Ratujący podchwyttem pod kolana przytrzymuje ratowanego w ten sposób, aby środek ciężkości ratowanego znajdował się na wysokości krzyża ratującego. Ratownik, podobnie jak w wypadku chwytu „łumokowego” jest lekko pochylony do przodu.

Rys. 2 Przenoszenie „chwytem na barana”.

Przy ewakuacji indywidualnej pomieszczenia o dużym stopniu zadymienia najlepiej należy opuszczać poruszając się w pozycji przychylonej lub na kolanach, zasłaniając usta zwilżoną chusteczką.

Rys. 3 Sposób opuszczania pomieszczeń silnie zadymionych.

11. ZASADY SZKOLENIA I ORGANIZACJA OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ.

11.1. Organizacja szkolenia przeciwpożarowego.

Udział w szkoleniu przeciwpożarowym jest obowiązkiem wszystkich pracowników niezależnie od zajmowanego stanowiska i okresu zatrudnienia. Dla wszystkich pracowników powinny być prowadzone i organizowane przez pracodawcę, odpowiednio udokumentowane następujące rodzaje szkoleń z zakresu ochrony przeciwpożarowej:

11.1.1. Wstępne przeszkolenie pracowników nowo przyjmowanych.

Wstępne szkolenie nowo przyjmowanych pracowników polega na zapoznaniu ich z:

- występującym w budynku (obiekcie, pomieszczeniu oraz terenie) zagrożeniem pożarowym oraz obowiązującymi przepisami w zakresie zapobiegania pożarom oraz zasadami zwalczania pożarów wynikającymi z treści „Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego”,
- obsługą podręcznego sprzętu gaśniczego stanowiącego wyposażenie budynków,
- zasadami gaszenia pożarów w zarodku,
- zasadami postępowania w przypadku powstania i rozprzestrzeniania się pożaru lub innego zagrożenia.

Wstępne szkolenie nowo przyjętych pracowników prowadzi inspektor ds. ochrony przeciwpożarowej i wydaje im stosowne zaświadczenia, które przechowuje się w teczce akt personalnych. Szkolenie to przeprowadzone powinno być w terminie do 5 dni od dnia zatrudnienia.

Niezależnie od powyższego przeszkolony pracownik powinien podpisać oświadczenie.

Oświadczenie podpisane przez nowo przyjętego pracownika szkoleny składa w dziale kadr, szkolenia i spraw socjalnych (komórce kadrowej), który wpina je do akt osobowych pracownika.

11.1.2. Szkolenie podstawowe - okresowe.

Szkolenie podstawowe (okresowe) organizuje dział kadr przy współpracy z pracownikami prowadzącymi sprawy ochrony przeciwpożarowej (może być prowadzone z innym szkoleniem np. BHP).

Szkolenie podstawowe dokumentuje się w dziennikach szkolenia (lekcyjnych) i okazuje do wglądu na żądanie organów kontrolnych. Pracownicy wykonujący zadania i prace pożarowo niebezpieczne, fakt odbycia przeszkolenia potwierdzają w oświadczeniach, które przechowuje się w aktach osobowych.

Potwierdzeniem uczestnictwa w szkoleniu jest podpisana lista obecności przez przeszkolonych oraz szkolącego. Jeden egzemplarz listy winien znajdować się w dziale kadr a drugi u prowadzącego sprawy ochrony przeciwpożarowej.

11.1.3. Szkolenie specjalistyczne.

Szkoleniem specjalistycznym winni być objęci indywidualnie pracownicy wg. występujących potrzeb, Np. w zakresie zabezpieczenia prac pożarowo niebezpiecznych.

11.1.4. Szkolenie stanowiskowe.

Szkolenie stanowiskowe pracowników prowadzą kierownicy poszczególnych komórek organizacyjnych, bez prowadzenia w tym zakresie dokumentacji.

Szczegółowo należy omówić zadania związane z zachowaniem profilaktyki pożarowej, jak i sposoby zachowania w sytuacji pożaru.

Szkolenie przeciwpożarowe powinno obejmować następujące zagadnienia:

Lp.	NAZWA TEMATU	LICZBA GODZIN LEKCYJNYCH		
		wykład	zaj. prakt.	razem
1.	<p>Zagrożenie pożarowe Urzędu Gminy, przyczyny powstawania i rozprzestrzeniania się pożarów:</p> <p>1) zagrożenie pożarowe wynikające z charakteru obiektu ze szczególnym uwzględnieniem niebezpieczniejszych pożarowo miejsc,</p> <p>2) zagrożenie pożarowe w miejscu wykonywania pracy,</p> <p>3) przyczyny powstawania i rozprzestrzeniania się pożarów ze szczególnym uwzględnieniem obiektów pożarowo niebezpiecznych,</p> <p>4) zagrożenia pożarowego wynikającego z:</p> <ul style="list-style-type: none"> - eksploatacji instalacji i urządzeń elektrycznych, gazowych, ogrzewczych, technologicznych itp., - właściwości materiałów stosowanych w technologii produkcji i usług, w konserwacji oraz przy wykonywaniu innych prac, w tym administracyjnych, szkoleniowych, 	1		1

	<p>badawczych itp.,</p> <ul style="list-style-type: none"> – właściwości i warunków składowania materiałów w składach i magazynach, – bezpośredniego sąsiedztwa lub usytuowania obiektów 			
2.	<p>Zadania i obowiązki w zakresie zapobiegania pożarom oraz w przypadku powstania pożaru:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) zadania i obowiązki pracowników w zakresie zapobiegania pożarom, 2) zasady postępowania w przypadku powstania pożaru. 	1		1
3.	<p>Podręczny sprzęt gaśniczy i środki gaśnicze oraz zasady gaszenia pożarów w zarodku:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1) właściwości gaśnicze środków gaśniczych stosowanych w gaśnicach, 2) przeznaczenie, zastosowanie gaśnic płynowych (pianowych), śniegowych i proszkowych oraz agregatów gaśniczych, 3) inny sprzęt gaśniczy: hydronetki, koce gaśnicze, sprzęt burzący, 4) uruchomienie gaśnic i agregatów oraz zasady gaszenia pożarów w zarodku. 		2	2
RAZEM		2	2	4

Podczas szkolenia przeciwpożarowego należy zapoznać personel z:

- 1) zachowaniem się ludzi podczas pożaru,
- 2) warunkami i sposobami ewakuacji osób i mienia z budynku,
- 3) praktycznymi ćwiczeniami z zakresu ewakuacji ludzi i mienia z pomieszczeń,
- 4) analizą akcji ratowniczo-gaśniczej prowadzonej własnymi siłami do czasu przybycia jednostek ratowniczych.

11.2. Szkolenie personelu.

Obowiązek zapewnienia prowadzenia właściwego szkolenia z zakresu ochrony przeciwpożarowej spoczywa na Kierownictwie Urzędu Gminy, które odpowiada za to, aby pracownicy urzędu posiadali odpowiednio udokumentowane przeszkolenie w tym zakresie.

Każdy pracownik powinien być przeszkolony zgodnie z zasadami podanymi w niniejszej instrukcji i zobowiązany jest:

znać:

- podstawowe wymagania przeciwpożarowe obowiązujące w poszczególnych pomieszczeniach obiektu.

być zapoznanym z:

- „Instrukcją bezpieczeństwa pożarowego”,
- „Instrukcją postępowania na wypadek powstania pożaru”,
- instrukcją przeciwpożarową dla pomieszczenia gdzie znajduje się stanowisko pracy.

umieć się posługiwać:

- podręcznym sprzętem gaśniczym będącym na wyposażeniu obiektu.

W celu doskonalenia systemu postępowania na wypadek powstania pożaru należy okresowo prowadzić ćwiczebny alarm pożarowy połączony z ewakuacją osób, co pozwoli na:

- sprawdzenie umiejętności postępowania osób funkcyjnych odpowiedzialnych za organizację akcji gaśniczo-ewakuacyjnej w razie pożaru,

- sprawdzenie gotowości bojowej sił i środków straży pożarnych przewidzianych do udziału w akcji gaszenia pożaru,
- doskonalenie pracowników w umiejętności postępowania na wypadek pożaru,
- umożliwi zapoznanie się z charakterystyką pożarową i budowlano - lokalizacyjną obiektu przez służby ratownicze przewidziane do prowadzenia działań.

Znajomość zasad postępowania na wypadek pożaru przez podległy personel powinna być okresowo kontrolowana.

12. WSKAZANIA W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO.

Z „Instrukcji bezpieczeństwa pożarowego” sporządza się wyciąg ustaleń obejmujący zagadnienia:

- a) zasady postępowania pracowników w przypadku powstania pożaru do czasu przybycia jednostek ratowniczo-gaśniczych oraz współdziałania z kierującym akcją ratowniczą,
- b) zasady postępowania w przypadku powstania pożaru dla osób korzystających z obiektu w oparciu o „Instrukcję postępowania na wypadek pożaru”, którą umieszcza się w miejscach dobrze widocznych umożliwiającym swobodny dostęp i zapoznanie się wszystkim osobom przebywającym w obiekcie; cały personel zobowiązany jest do przestrzegania postanowień niniejszej instrukcji w zakresie zapobiegania i przygotowania obiektu do zwalczania pożaru i innych miejscowych zagrożeń; natomiast wszystkie pozostałe osoby przebywające na terenie obiektu zobowiązane są do bezwzględnego przestrzegania poleceń i wskazań nakazanych przez personel w zakresie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych,
- c) wykaz telefonów alarmowych,
- d) środków i sposobów ogłaszania alarmu o niebezpieczeństwie.

13. ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA.

W świetle Kodeksu Karnego [43] pojęcie pożaru lub zagrożenia pożarem należy rozpatrywać w dwóch kryteriach:

Art. 1 § 1 „Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto popełnia czyn zabroniony pod groźbą kary poprzez ustawę obowiązująca w czasie jego popełnienia”.

Art. 2 „Odpowiedzialności karnej za przestępstwo skutkowe popełnione przez zaniechanie podlega ten tylko, na kim ciążył prawny szczególny obowiązek zapobiegnięcia skutkowi”.

Art. 162. § 1. „Kto człowiekowi znajdującemu się w położeniu groźącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu nie udziela pomocy, mogąc jej udzielić bez narażenia siebie lub innej osoby na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu podlega karze pozbawienia wolności do 3 lat”.

§ 2. „Nie popełnia przestępstwa, kto nie udziela pomocy, do której jest konieczne poddanie się zabiegowi lekarskiemu albo w warunkach, w których możliwa jest niezwłoczna pomoc ze strony instytucji lub osoby do tego powołanej”.

Art. 163 K.K.

§ 1. „Kto spowoduje zdarzenie, które zagraża życiu lub zdrowiu wielu osób albo mieniu w wielkich rozmiarach, mające postać:

- 1) pożaru,
- 2) zawalenia budowli (...),
- 3) eksplozji materiałów wybuchowych lub łatwo palnych albo innego gwałtownego wyzwolenia energii (...)

podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat”.

§ 2. Jeżeli sprawca działa nieumyślnie, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

Art.164.

§ 1. „Kto sprowadza bezpośrednio niebezpieczeństwo zdarzenia określonego w art. 163 § 1, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8”.

Art.165.

§ 1. „Kto sprowadza niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia wielu osób lub mienia w wielkich rozmiarach:

ust.3 powodując uszkodzenie lub unieruchomienie urządzenia użyteczności publicznej, w szczególności urządzenia dostarczającego wodę, światło, ciepło, gaz, energię albo urządzenia zabezpieczającego przed nastąpieniem niebezpieczeństwa powszechnego lub służącego do jego uchylenia (...) podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8”.

Art.220.

§ 1. „Kto będąc odpowiedzialnym za bezpieczeństwo i higienę pracy, nie dopełnia wynikającego stąd obowiązku i przez to naraża pracownika na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”.

§ 2. „Jeżeli sprawca działa nieumyślnie podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku”.

14. PRZEPISY PRAWNE Z ZAKRESU OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ.

Zagadnienia ochrony przeciwpożarowej uregulowane są w wielu aktach prawnych i przepisach szczegółowych. Często praktyką jest wykonywanie modernizacji, adaptacji na podstawie własnego wycucia, bez zastosowania przepisów szczegółowych. Dla prawidłowego i bezpiecznego z punktu widzenia ochrony przeciwpożarowej użytkowania budynków wskazane jest posługiwanie się n/w przepisami, które regulują całokształt ochrony przeciwpożarowej w tego typu obiektach.

1. Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24.08.1991 r. (Dz. U. z 2002 r. tj. Nr 147, poz. 1229, z późniejszymi zmianami).
2. Ustawa o Państwowej Straży Pożarnej z dnia 24.08.1991 r. (Dz. U. z 2002 r. tj. Nr 47, poz. 1230, z późniejszymi zmianami).
3. Ustawa Prawo budowlane z dnia 07.07.1994 r. (Dz. U. z 2003 r. tj. Nr 207, poz. 2016 z późniejszymi zmianami).
4. Ustawa Prawo energetyczne z dnia 10.04.1997 r. (Dz. U. z 2003 r. tj. Nr 153, poz.1504).
5. Ustawa z dnia 06.06.1997 r. Kodeks Karny (Dz. U. Nr 88 poz. 553 z późniejszymi zmianami).
6. Ustawa z dnia 14.06.1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. tj. Nr 98, poz. 1071 z późniejszymi zmianami).
7. Rozporządzenie RM z dnia 04.07.1992 r. w sprawie zakresu i trybu korzystania z praw kierującego działaniem ratowniczym.(Dz. U. z 1992 r. Nr 54, poz.259).

8. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia z dnia 21 kwietnia 2006 roku w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. nr 80 poz. 563 z 2006 r.).
9. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16.06.2003 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (Dz. U. Nr 121. poz. 1139).
10. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12.04.2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690 z późniejszymi zmianami).
11. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 08.11.2004 r. w sprawie aprobat technicznych oraz jednostek upoważnionych do ich wydawania (Dz. U. Nr 249, poz. 2497).
12. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 17.09.1999 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy magazynowaniu, napełnianiu i rozprowadzaniu gazów płynnych (Dz. U. Nr 75, poz. 846 z późniejszymi zmianami).
13. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23.12.2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy produkcji i magazynowaniu gazów, napełnianiu zbiorników gazami oraz używaniu i magazynowaniu karbidu (Dz. U. z 2004 r. Nr 7, poz. 59).
14. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 27.04.2000. r. w sprawie. bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach spawalniczych (Dz. U. Nr 40. poz. 470).

Polskie Normy

15. Ustawa z dnia 12.09.2002 r. o normalizacji (Dz. U. Nr 169, poz. 1386 z późniejszymi zmianami).
16. PN-92/N-01256.01 Znaki bezpieczeństwa. Ochrona przeciwpożarowa.
17. PN-92/N-01256.02 Znaki bezpieczeństwa. Ewakuacja.

18. PN-N-01256-4; 1997 Znaki bezpieczeństwa. Techniczne środki przeciwpożarowe.
19. PN-N-01256-5; 1998 Znaki bezpieczeństwa. Zasady umieszczania znaków bezpieczeństwa na drogach ewakuacyjnych i drogach pożarowych.
20. PN-B-02852; 2001 Ochrona przeciwpożarowa budynków. Obliczenie gęstości obciążenia ogniowego oraz względnego czasu trwania pożaru.
21. PN-86B-09700 Tablice orientacyjne do oznaczania uzbrojenia na przewodach wodociągowych.
22. PN-IEC 364-4-481:1994 Instalacje elektryczne w obiektach budowlanych. Ochrona zapewniająca bezpieczeństwo. Dobór środków ochrony w zależności od wpływów zewnętrznych. Wybór środków ochrony przeciwporażeniowej w zależności od wpływów zewnętrznych.
23. PN-89/E-04160/55 Przewody elektryczne. Metody badań. Sprawdzanie odporności przewodów na rozprzestrzenianie płomienia.
24. PN-89/E-04160/55 Zmiana 2. Przewody elektryczne. Metody badań. Sprawdzanie odporności przewodów na rozprzestrzenianie płomienia. Zmiana.
25. PN-73/B-03431 Wentylacja mechaniczna w budownictwie. Wymagania.
26. PN-89/B-01410 Wentylacja i klimatyzacja. Rysunek techniczny. Zasady wykonywania i oznaczania.
27. PN-83/B-03430 Wentylacja w budynkach mieszkalnych zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej. Wymagania.
28. PN-89/B-10425 Przewody dymowe, spalinowe i wentylacyjne murowane z cegły. Wymagania techniczne i badania przy odbiorze.
29. PN-86/E-05003/01 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Wymagania ogólne.
30. PN-IEC 61024-1:2001 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Zasady ogólne.

31. PN-89/E-05003/03 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Ochrona obostrzona.
32. PN-92/E-05003/04 Ochrona odgromowa obiektów budowlanych. Ochrona specjalna.
33. PN-90/E-08117 Elektryczne urządzenia przeciwwybuchowe. Oprawy oświetleniowe. Wymagania i badania.
34. PN-92/E-08106 Stopnie ochrony zapewniane przez obudowy (kod IP).
35. PN-78/NI-51005 Urządzenia gaśnicze i zabezpieczające. Podział i nazwy.
36. PN-74/M-51530 Urządzenia gaśnicze. Urządzenia zraszaczowe. Określenia.
37. PN-B-02864:1997 Ochrona przeciwpożarowa budynków. Przeciwpożarowe zaopatrzenie wodne. Zasady obliczania zapotrzebowania na wodę do celów przeciwpożarowych do zewnętrznego gaszenia. Ochrona przeciwpożarowa w budownictwie. Przeciwpożarowe zaopatrzenie wodne. Zasady obliczania zapotrzebowania na wodę do celów przeciwpożarowych do zewnętrznego gaszenia pożarów.
38. PN-B-02863:1997. Ochrona przeciwpożarowa budynków. Przeciwpożarowe zaopatrzenie wodne. Sieć wodociągowa przeciwpożarowa.
39. PN-B-02865:1997 Ochrona przeciwpożarowa budynków. Instalacja wodociągowa przeciwpożarowa.
40. PN-82/B-02857 Ochrona przeciwpożarowa w budownictwie. Przeciwpożarowe zbiorniki wodne. Wymagania ogólne.
41. PN-EN 671-1:2002 Stałe urządzenia gaśnicze. Hydranty wewnętrzne. Część 1; Hydranty wewnętrzne z węzłem półsztywnym.
42. PN-EN 671-2:2002 Stałe urządzenia gaśnicze. Hydranty wewnętrzne. Część 2; Hydranty wewnętrzne z węzłem płasko składanym.
43. PN-EN 671-3:2002 Stałe urządzenia gaśnicze. Hydranty wewnętrzne. Część 3; Konserwacja hydrantów wewnętrznych z węzłem półsztywnym i hydrantów wewnętrznych z węzłem płasko składanym.
44. PN-B-02861:1994 Ochrona przeciwpożarowa budynków. Suche pionny.

45. PN-ISO 8421-9: 1998 Ochrona przeciwpożarowa. Terminologia. Zwalczanie pożaru, ratownictwo i obchodzenie się z materiałami niebezpiecznymi.

15. POSTANOWIENIA KOŃCOWE

- 1. INSTRUKCJA OBOWIĄZUJE WSZYSTKICH PRACOWNIKÓW URZĘDU GMINY ORAZ OSOBY I FIRMY OBCE WYKONUJĄCE PRACĘ NA TERENIE URZĘDU.**
- 2. NINIEJSZA INSTRUKCJA PODLEGA OKRESOWEJ AKTUALIZACJI CO NAJMNIJ RAZ NA DWA LATA A TAKŻE PO TAKICH ZMIANACH SPOSOBU UŻYTKOWANIA OBIEKTU, KTÓRE W ZASADNICZY SPOSÓB WPLYWAJĄ NA ZMIANĘ WARUNKÓW OCHRONY PRZECIWPÓŻAROWEJ.**
- 3. INSTRUKCJA WCHODZI W ŻYCIE Z DNIEM PODPISANIA.**

Z A Ł A C Z N I K I

Załącznik nr 1

Wykaz telefonów alarmowych

1. Telefony alarmowe:	998
Straż Pożarna	997
Policja	999
Pogotowie Ratunkowe	986
Straż Miejska	992
Pogotowie Gazowe	991
Pogotowie Energetyczne	994
Pogotowie Wod-Kan	

PROTOKÓŁ Nr /
**ZABEZPIECZENIA PRZECIWOŻAROWEGO PRAC NIEBEZPIECZNYCH
POŻAROWO**

- 1 Wykonawca prac pożarowo niebezpiecznych (nr uprawnień).
- 2 Strefa zagrożenia wybuchem oraz właściwości pożarowe materiałów palnych występujących w budynku lub pomieszczeniu.
- 3 Rodzaj elementów budowlanych występujących w danym budynku, pomieszczeniu lub rejonie przewidywanych prac pożarowo niebezpiecznych
- 4 Sposób zabezpieczenia przeciwpożarowego budynku, pomieszczenia, stanowiska, strefy, urządzenia itp. w czasie wykonywania prac pożarowo niebezpiecznych
- 5 Sposób zabezpieczenia przeciwpożarowego pomieszczeń sąsiednich
- 6 Ilość i rodzaj sprzętu pożarniczego do zabezpieczenia prac
- 7 Środki alarmowania straży pożarnej oraz osób przebywających w budynku
- 8 Osoby odpowiedzialne za realizację przedsięwzięć określonych w pkt. 4 i 5.
tel. _____ podpis _____
tel. _____ podpis _____
- 9 Osoba odpowiedzialne za nadzór nad stanem bezpieczeństwa pożarowego w toku wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo
tel. _____ podpis _____
- 10 Osoby odpowiedzialne za zabezpieczenie pomieszczeń sąsiednich
tel. _____ podpis _____
tel. _____ podpis _____

11 Osoby odpowiedzialne za wyłączenie instalacji spod napięcia, odcięcie gazu, dokonanie analizy stężeń par cieczy, gazów i pyłów

tel. _____ podpis _____

tel. _____ podpis _____

12 Osoba odpowiedzialna za udzielenie instruktażu w zakresie środków bezpieczeństwa

tel. _____ podpis _____

13 Osoby odpowiedzialne za przeprowadzenie kontroli rejonu prac po ich zakończeniu:

tel. _____ podpis _____

tel. _____ podpis _____

tel. _____ podpis _____

tel. _____ podpis _____

po 2 godz. tel. _____ podpis _____

po 4 godz. tel. _____ podpis _____

po 8 godz. tel. _____ podpis _____

14 Prace pożarowo niebezpieczne przeprowadzane będą w dniach _____

od godz. _____ do godz. _____

podpisy członków komisji

_____
_____
_____
_____

ZEZWOLENIE NR /

NA PRZEPROWADZENIE PRAC NIEBEZPIECZNYCH POŻAROWO

- 1 Miejsce pracy .....
- 2 Rodzaj pracy .....
- 3 Czas pracy, dnia ..... od godz. .... do godz. ....
- 4 Realizacja sposobów zabezpieczenia budynku, pomieszczenia, stanowiska, strefy itd.,
określonych w protokole zabezpieczenia prac niebezpiecznych pożarowo
Nr ..... z dnia .....
- 5 Dodatkowe środki zabezpieczające .....

6 Zezwalam na rozpoczęcie prac od dnia ..... do dnia .....
w godz. .... tel ..... podpis .....

7 Wydający zezwolenie jest uprawniony do wstrzymania prac niebezpiecznych pożarowo
w przypadku stwierdzenia naruszenia zasad bezpieczeństwa pożarowego.

8 Zobowiązuję się do przestrzegania postanowień zawartych w protokole
Nr / . oraz wymagań określonych w zezwoleniu.

Wstrzymuję wykonywanie prac niebezpiecznych

pożarowo od dnia

godz. .... w obiekcie, pomieszczeniu itp. ....

.....
wstrzymujący prace

.....
wykonujący prace

.....
(podpis)

.....
(podpis)

KSIĄŻKA KONTROLI PRAC SPAWALNICZYCH

L.p	Data i godz. kontroli	Nazwisko i imię kontrolującego	Obiekt pomieszczenie	Uwagi stwierdzone uchybienia	Zalecenia	Podpis kontrolującego	Podpis kontrolowanego	Adnotacja o usunięciu usterek
1.								
2.								
3.								
4.								
5.								
6.								
7.								
8.								
9.								
10.								
11.								
12.								
13.								
14.								
15.								
16.								
17.								
18.								
19.								
20.								

**WYKAZ OSÓB ZAPOZNANYCH Z INSTRUKCJĄ BEZPIECZEŃSTWA
POŻAROWEGO.**

L. p.	Nazwisko i imię	Stanowisko	Data zapoznania	Podpis	Uwagi
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					
18.					
19.					
20.					
21.					

Wzór oświadczenia przeszkolonego pracownika z zakresu ochrony przeciwpożarowej

		dnia
..... <i>nazwisko imię</i>	..... <i>(miejsowość)</i>	.....
<i>(komórka organizacyjna)</i>		
OŚWIADCZENIE		
Ja niżej podpisany(a), niniejszym oświadczam, że zostałem(am) przeszkolony(a), zapoznany(a) z:		
⇒ Zagrożeniem pożarowym jednostki (instytucji), przyczynami powstawania i rozprzestrzeniania się pożarów.		
⇒ Zadaniemi i obowiązkami w zakresie zapobiegania pożarom oraz w przypadku powstania pożaru w tym z „Instrukcją bezpieczeństwa pożarowego”.		
⇒ Obsługą podręcznego sprzętu gaśniczego, środkami gaśniczymi oraz zasadami gaszenia pożarów w zarodku.		
..... <i>(podpis szkolącego)</i>		..... <i>(podpis pracownika)</i>

METRYKA URZĄDZENIA PIORUNOCHRONNEGO

Obiekt budowlany –

miejsce położenia, adres,

wykonany

dnia

Nazwa i adres

wykonawcy:

1 Opis obiektu budowlanego**a)** rodzaj

obiektu:

b) pokrycie

dachu:

c) konstrukcja

dachu:

d) ściany:**2** Opis urządzenia piorunochronnego**a)** zwody:**b)** Przewody

odprowadzające:

c) zaciski
probiercze:

d) uziomy:

3 Schemat urządzenia piorunochronnego

Opis i schemat wykonał

(Imię Nazwisko i adres sporządzającego)

Data

Podpisy:

PROTOKÓŁ BADANIA URZĄDZENIA PIORUNOCHRONNEGO

Obiekt

budowlany

(Adres)

Członkowie
komisji

Imię Nazwisko

1.

2.

WYKONALI NASTĘPUJĄCE BADANIA

1. Oględziny części
nadziemnej:

2. Sprawdzenie
wymiarów:

3. Pomiar rezystancji
uziemień:

4. Sprawdzenie stanu
uziomów:

5. Kontrola połączeń
galwanicznych:

PO ZBADANIU URZĄDZENIA PIORUNOCHRONNEGO

POSTANOWIONO:

A. Uznać urządzenie piorunowe za zgodne z obowiązującymi przepisami,

B. Uznać urządzenie piorunowe za niezgodne z obowiązującymi przepisami

C. Zaleca się wykonać następujące prace naprawcze:

Data

Podpisy